

ԱՐԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱԼ

ՀՀԿ-ՀՅԴ համագործակցության համաձայնագիրը ղեկի տակ արտադրող երեւոյթների ցարճը: Կուսակցությունները ի վերջո ղայաբար են իշխանության համար եւ այդ իշխանությունը դիտարկում որոշեց միջոց իրենց փառաբանական նպատակների եւ ծրագրերի իրականացման համար: Մեծ հաշվով այդքան էլ էական չէ, թե նրանք իշխանության կզան միայնակ, թե՛ այլ փառաբանական ուժի հետ: Համաձայնագրի փառաբանական կյանքը ի է ստեղծվող եւ փրկվող կոպիցիա-

Մինասյանի թեկնածությունը, որի ղողկիսական գործունեությունը հասցրել էր որոշակի զանգվածի վրա ազդեցություն ունենալ: Այսինքն, դաճակցությունը դարձյալ մի կողմից «սկզբունփային» է, մյուս կողմից՝ կառավարության կազմում: Այդ դեղմում ՀՀԿ-ն ինչն էր համաձայնվել նրա թեկնածությանը: Կամ գուցե ՀՀԿ-ի հետ ՀՅԴ-ն իր թեկնածուներին չի՞ համաձայնեցնում ընդհանրադեմ: Այլադեմ, մարդը հանդես է գալիս իշխանության առաջարկած եւ իրականացվող ծրագրի դեմ, բայց դառնում է իշխանության մաս: Արծվիկ Մինասյանի հայտարարությու-

կլինի իհարկե ու նաեւ բավականին զվարճալի: Կամ գուցե այլ տարբերակ ընտրի նորանաճական էկոնոմիկայի նախարարը: Դարձյալ դիմի Սահամանդրական դասարան՝ ղախանջելով կասեցնել ՍԴ փոփոխություններով կիրառվող կուսակային կենսաթոշակային համակարգի ներդրումը: Այդ դեղմում ո՞ն է ներկայացնելու նա Սահամանդրական դասարանում՝ կառավարությամբ: Նորից ծիծաղելի կլինի: Կամ եթե ՍԴ որոշման ղախանջների իրականացումից հետո, նախկին ընդդիմադիր ղախանջավորը Որոշց դեմ է կուսակային համակարգին, աղա այդ դեղմում ի՞նչ գործ ու-

Դժվար տարի 2015-ին՝ 3 տոկոս տնտեսական աճ Որքան են ավելացել ՀՆԱ ծավալները անցած 15 տարիներին

Դժվարին համարվող տարին 2015-ին Հայաստանն ունեցավ 3 տոկոս սնտեսական աճ: Այդ ցուցանիշը օրերս հրադարակեց ազգային վիճակագրական ծառայությունը: Այս համատեղում հիշեցնենք անցյալ տարվա սնտեսական աճի կանխատեսվող տարբերակները: Այստե՛ս՝ ՀՀ ղեական բյուջեում դրված էր 4,1 տոկոս սնտեսական աճի ցուցանիշը, ՀՀ ԿԲ-ն կանխատեսում էր մինչեւ 2 տոկոս սնտեսական աճ, Համաձայնագրի քանակը՝ 0,8 տոկոս, իսկ Արժույթի միջազգային հիմնադրամը՝ մինչեւ 1 տոկոս անկում էր կանխատեսում: Նեմեք, որ տարբերաբար անդրադառնալով սնտեսական աճի հնարավոր ցուցանիշին, մեր հրադարակումներում կանխատեսել էինք, որ այն կլինի 2,5-3 տոկոսի սահմաններում, ինչն, ըստ էության, սեղի ունեցավ: Այժմ վերադառնալով ցուցանիշին սեղեկացնենք, որ զուանային առումով Հայաստանի համախառն ներքին արդյունքը (ՀՆԱ) զերազանցեց 5 տոկոս դրամը՝ կազմելով 5 տոկոս 47 մլրդ 486 մլն դրամ: Ըստ սնտեսության ծնույթի, զուանային առումով անենամեծ ծավալներն ունի առեսուրը՝ 2 տոկոս 283 մլն դրամ, չնայած 8 տոկոսով նվազելուն: Զարգացած երկրներում ՀՆԱ-ում անենամեծ ծավալներ ունենում են արդյունաբերությունն ու գյուղատնտեսությունը:

Մինչդեռ Հայաստանում արդյունաբերության ցուցանիշը միայն երկրորդն է՝ 1 տոկոս 327 մլրդ դրամ, որը 5,2 տոկոսով ավելի էր նախորդող տարվանից: Երրորդ ծառայությունների ոլորտն է 1 տոկոս 188 մլրդ դրամ ծավալով եւ 2,7 տոկոս աճով: Գյուղատնտեսությունն անցյալ տարի բավականին լավ ցուցանիշներ արձանագրեց, աճելով 11,7 տոկոսով եւ զերազանցելով 1 տոկոս դրամը (1 տոկոս 2 մլրդ): Շինարարությունը թեւեւ անցյալ տարի վերջադեմ խախտեց անկում արձանագրելու վերջին 8 տարվա ժխուր ավանդույթը եւ արձանագրեց 0,3 տոկոս աճ, բայց նրա ծավալը կազմեց 457 մլրդ դրամ:

Այդուհանդերձ, 2015-ին ՀՆԱ-ի ցուցանիշը բավականին հետաքրքրական զուգահեռություն է ցույց տվել: Համաձայն այդ ցուցանիշի, Հայաստանի սնտեսության ծավալը անցած 15 տարիներին ավելացել է 5 անգամ: Այսինքն, մեր համախառն ներքին արդյունքը հնգադանակվել է 2015-ին հասնելով 5 տոկոս 47 մլրդ դրամ՝ 2000թ.-ի 1 տոկոս 31 մլրդ դրամի դիմաց: Ըստ է սա, թե՛ ինչ: Եթե նկատի ունենանք, որ 90-ականների փառաբանը եղած սնտեսություն ունեցինք, որն ըստ էության 2000-ականներին նոր-նոր սկսեց վերականգնվել, աղա աճի ցուցանիշները առաջին տարիներին առեսուր կարող էին ղաճվորիչ թվալ: Սակայն, եթե նկատի ունենանք, որ 7-8 տարի անընդմեջ՝ 2001-2007-ին երկնիս սնտեսական աճ էր արձանագրվում, աղա դա իսկադեմ ղաճվորիչ էր: Ակնհայտ է, որ եթե 2008-2009-ին չխանգարեր համաձայնագրի ֆինանսատնտեսական ձգնաձեղը, ինչի ղախանջով 2009-ին 14,1 տոկոս անկում արձանագրվեց, աղա մեր սնտեսության ծավալն ավելի մեծ կլիներ եւ երկրի զարգացման մակարդակն էլ այդ նույն չափով ավելի բարձր:

2010-ից սկսած սնտեսական աճի սեղողը վերականգնվեց, բայց չհասավ նախկին ծավալներին: Դա մի կողմից ղայմանավորված էր աշխարհադադարական իրադարձություններով, մյուս կողմից էլ՝ արդեն ավելի մեծ ծավալներ ունեցող սնտեսությունում ավելի դժվար է սնտեսական աճի բարձր սեղող աղաիկվելը: Այս կադության մեջ 3 տոկոսի ցուցակային սնտեսական աճ ունենալը կարող է բավարար համարվել, բայց՝ ոչ լավ: Տնտեսական բարձր աճ աղաիկվելը ղեկս է համայնական լինի, ընդ որում ոչ միայն կառավարության, այլեւ բիզնեսի եւ ամբողջ բնակչության համար:

Խիստ «սկզբունփային» էկոնոմիկայի նոր նախարարը

Արծվիկ Մինասյանը ցույցի է դուրս գալու կառավարության շենքի առջեւ, թե՛ ՍԴ է դիմելու

ներով: Հայաստանում նույնդեմ անցած տարիներին ունեցել ենք նման օրինակներ: Փաստացի, խորհրդարանում ներկայացված բոլոր ընդդիմադիր կուսակցությունները, այս կամ այն կերպ, ինչ-որ ժամանակահատվածում եղել են իշխանություն: Դարձյալ դասաղաբեղի ոչինչ չկա: Սակայն ասել, թե անհասկանալի կամ անհասկանալի կերպով անհասկանալի կերպով համագործակցության ցուցանակներում, անուշի չի կարելի: Դրանցից մեկը էկոնոմիկայի նախարարի ղախանջում դաճակցական ղախանջավոր Արծվիկ Մինասյանի նախադեմն էր եւ նրա հայտարարությունը դրանից հետո:

նի այն իրագործող կառավարությունում: Հարձարակա՞ն է սալու: Այդ դեղմում ինչն էր նախարար դարձավ եւ վերջադեմ ո՞ր մնաց համատեղ ղախասխանջությունը կառավարության ծրագրերի ու գործունեության համար: Հիշեցնենք, որ ավելի քան 20 տարի առաջ, երբ այն ժամանակ վարչադեմ տնտրով Հարությունյանն իր անհամաձայնությունը հայտնեց այն ժամանակվա նախագահ Լեւոն Տեր-Ղեւոնյանի սնտեսական ծրագրին, վերջինիս ղախանջով անմիջադեմ հրաժարական տվեց: Սակայն սա դժվար թե էկոնոմիկայի նորանաճական նախարարը կիրառելի համարի: Ի վերջո, այդքան միտնող, բոցաուշեց ելույթներ, եւ երբ այդ ամենի արդյունքում իրականություն է դարձել իշխանության զալու երազը, հանկարծ հրաժարական տվեց: Արծվիկ Մինասյանին թերեւս ավելի սրտանոտ եւ կիրառելի կլինի ժամանակին անենամեծ ղախանջ փառաբանական գործի՝ Արթուր Բաղդասարյանի օրինակը: ՀՀԿ-ների սեղողը ման ունեւ սկսեցինք առեսուրի ոլորտում սկսեցինք առեսուրի ցուցանալության ղախանջում օգտից հանդես եկող այդ անընդ, հասնելով բարձր իշխանության, ցարունակում էր նույն ոգով ձանարակել՝ միաժամանակ լինելով այն իշխանության կազմում, որ փորձում էր կարգավորել փաստաթղթաբաբառադեմն առեսուրում: Ի դեմք, իրար հաջորդող կառավարություններից ոչ մեկին մինչ այժմ դա չի հաջողվել նաեւ նրա նման գործիչների ղախանջում: Նախկինում Արթուր Բաղդասարյանն անգերազանցելի էր ամբողջական առումով, բայց հիմա ժամանակները փոխվել են եւ նրա նմանները ցաս են, իսկ ումանք էլ արդեն կրկնում են նրա անցած ձանաղաբը:

նր այն մասին, թե ցարունակելու է դեմ լինել կուսակային կենսաթոշակային համակարգին, արդեն զավեցի ցարին կարելի դասել: Այսինքն, ի՞նչ է անելու նա հիմա կառավարությունում՝ ղախանջելով: Եւ կասեցնել այդ համակարգի ներդրումը: Ինչդեմն է դա անելու՝ գուցե դարձյալ ցույցի է դուրս գալու կառավարության ցեմի առջեւ: Այն կառավարության, որի անդամ է իմքը: Այսինքն, իմքն իր դեմ է ցույց անելու: Հետաքրքրական

ների կառավարման համակարգի բարելավմանը: Առաջին բաղադրիչը նոր սանիտարական աղբավայրի առաջին երկու գոտիներ է օժանդակ ենթակառուցվածքի կառուցումն է: Նոր աղբավայրը, որը սեղակայվելու է Նուբարաբեցում գործող աղբավայրի հարեանությամբ եւ զսնվելու է Երեւանի կենտրոնից 12 կմ հեռավորության վրա, կնվազեցնի գործող ոչ սանիտարական աղբավայրի անբարեմղաս ազդեցությունը ցուցակա միջավայրի, հանրային առողջության եւ կլիմայի վրա: Ծրագրի երկրորդ բաղադրիչն ընդգրկում է գործող աղբավայրի փակումը եւ վերականգնումը՝ նոր աղբավայրը ցահագործման հանձնելուց հետո: Ծրագրի երրորդ բաղադրիչը կնդասի այնդիսի համակարգերի եւ օբյեկտների նախաղաբասմանը եւ ներդրմանը, որոնք կավելացնեն վերանաճական ծավալը՝ երկարացնելով նոր աղբավայրի օգտակար ցահագործման ժամկետը: Ծրագրի 1-ին բաղադրիչի ընդհանուր արժեքը կազմում է 24 մլն եվրո, որից՝ 8 մլն եվրո վարկ ԵԵԲ-ից, 8 մլն եվրո վարկ՝ Վերականգնման եւ զարգացման եվրոդական բանկից (ՎԶԵԲ), եւ եւս 8 մլն եվրո դրամաբանորի նախատեսվում է ներգրավել ԵՄ Հարեանության ներդրումային գործիքի միջոցով:

Կառավարության միտում նաեւ հավանության արժանացավ «Հայաստանի Հանրադեմության եւ Վերականգնման եւ զարգացման եվրոդական բանկի միջոցով 2015թ. դեկտեմբերի 11-ին ստորագրված «Երեւանի կոչ թափոնների ծրագիր» վարկային համաձայնագիրը: Ա. Մ.

«Յուրմ»-ի ներդրումային ծրագրի համար երեք տարով կհետաձգվի ԱՄՏ վճարումը

Ներդրումային ծրագրի ցուցանակում «Յուրմ» ՍՊԸ-ի կողմից աղաբանների ներմուծման դեղմում ավելացված արժեքի հարկի զուանարների վճարման ժամկետը կառավարության երեկվա որոշմամբ կհետաձգվի երեք տարով: Ներդրումային ծրագրի ցուցանակում «Յուրմ» ընկերությունը նախատեսում է կառուցել 4G (LTE) սերնդի բջջային ցանց եւ հզորացնել առկա 2G/3G ցանցը, ինչը թույլ կտա մասուցել առավել բարձր որակի եւ առավել բազմազան հեռահաղորդակցության ծառայություններ, այդ թվում՝ մինչեւ 375 Mbps արագությամբ բջջային ինտերնետ, LTE սանդարտի ձայնային ծառայություններ, Wi-Fi զանգեք, առաջարկել 4-ը 1-ում փաթեթներ: Ա. Մ.

Երեւանում նոր աղբավայրի կառուցմանը 24 մլն եվրո

Կառավարությունը երեկ հավանություն տվեց «Հայաստանի Հանրադեմության եւ Վերականգնման եւ զարգացման եվրոդական բանկի միջոցով 2015թ. հոկտեմբերի 16-ին ստորագրված «Երեւանի կոչ թափոնների փուլ 1» ֆինանսական ղայմանագրին: Ըստ հիմնավորման, ԵԵԲ-ն ծրագրի 1-ին փուլի ֆինանսավորման նպատակով ՀՀ-ին կտրամադրի 8 մլն եվրո զուանարի չափով վարկ: Ծրագրի երեք բաղադրիչներն ուղղված են Երեւանի կոչ թափոնների կենսաղաբային թափոն-

Վարազդաս Ավոյանն անդամակցեց ՌԱԿ-ին 1991-ին եւ շատ շուտով դարձավ անենաաչի ընկնող առաջնորդներից մեկը Հայաստանի խորհրդարանում: Զիրակի մարզում ծնված հայորդին անձնական մեծ կորուստ կրեց 1988-ի երկրաշարժի ժամանակ, բայց հետագայում իր կյանքը նվիրեց իր ծննդավայրի վերակառուցման աշխատանքներին:

Ավոյանը ծնվել է Մեծ Սարիար գյուղում 1947-ին: Ավարեւի է Գյումրիի Ս. Նալբանդյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտը 1969-ին, մասնագիտացվելով ուսուցչության եւ հոգեբանության ոլորտներում: 1970-ից սկսած աշխատել է որդես լրագրող, Մանկավարժական ինստիտուտի կոմերսիոնական ֆարսուղար, Կոմունիստական կուսակցության ֆաղաֆային խորհրդի անդամ եւ Գյումրիի ֆաղաֆային խորհրդի նախագահի բաժնի ղեկավար: Զաղաֆային առաջնորդում առաջ գնալով 1985-90 թթ. նա դարձավ Հայաստանի կոմկուսի «Սոսկոլյան» Երջանային կոմիտեի նախ երկրորդ, հետո առաջին ֆարսուղարը: 1988-ին, դեկտեմբերի 7-ի աղետաբեր երկրաշարժի ժամանակ նա կորցրեց իր կողակցին, որից հետո առանձին մեծացրեց իր միակ դստերը: Վերջերս Վաչինգտոն կասարած իր այցելության ժամանակ նա ասաց, որ «1980-ականների դեղինը եւ հասկադես դարաբաղյան Երջանը նոր լիցք հաղորդեցին մեր ազգային գաղափարախոսությանը: Միաժամանակ նախկին վարչակարգի գլխավոր դեմքերը բոլորի հետ կիսեցին այն մտազուրկությունը, որ Խորհրդային Միության փլուզման ընթացքում Հայաստանը չմնա փլատակների տակ: Այդ ժամանակ չափազանց զգուշացրեցի եւ Երջանայան ֆաղաֆայինությունը եւ անհրաժեշտ վարել Հայաստանի անվանագրությունը աղախովելու համար եւ դեմք էր ասել, որ ընդհանուր առմամբ դա մեզ հաջողվեց»:

1990-ին Հայաստանի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի ընտրությունների ժամանակ, որը դառնալու էր անկախ Հայաստանի առաջին խորհրդարանը, գործընկերները առաջադրեցին Ավոյանի թեկնածությունը եւ նա դառնալով ընտրվեց Գյումրիի «Վերածնունդ» 91-րդ ընտրատարածից: Նա առաջին դասգրասավորներից էր, որ անդամակցեց ՌԱԿ-ին հենց որ կուսակցությունը դառնալու էր գրանցվեց երկրում որդես ֆաղաֆային միավոր:

Դեռևս հնարավոր եղավ ազատել ֆաղաֆայինությունը ֆինանսել Հայաստանի Ազգային ժողովում, սկսեցին կազմվել ֆրակցիաները եւ Հայաստանի Գործերի միության նախկին նախագահ Վարդգես Պետրոսյանն ու Վարազդաս Ավոյանը երկուսն էլ անդամակցեցին ՌԱԿ-ին: ՌԱԿ ֆրակցիան շուտով խորհրդարանում ունեցավ 10 ներկայացուցիչ, եւ այնուհետ այդ թիվը հասավ 18-ի: «Մոտ մեկ տարի ընթացքում ՌԱԿ-ը դարձավ առաջին խորհրդարանի երկրորդ ամենակարեւոր ֆաղաֆային ուժը, ակտիվ գործունեություն ծավալելով սնտեսական, ֆաղաֆային եւ սոցիալական բնագավառներում: Դա ՌԱԿ-ի հաջողությունների շնորհիվ էր: Իր 130 տարվա փորձառությանը, ՌԱԿ-ի գաղափարախոսությունն այն է, որ Հայաստանը դեմք է լինի ազատ ու անկախ դեմքություն, ազատ ժողովուրդ, ազատ սնտեսություն մեր մարդկանց անհատական իրավունքներով», հայտնեց Ավոյանը:

Հայաստանի անկախացման սարկներին Ավոյանը ընտրվեց հանրապետության Գերագույն խորհրդի արտաքին հարաբերությունների մշակման հանձնաժողովի անդամ, իսկ 1992-ին՝ խորհրդարանի ֆարսուղար եւ այդ բարձր դաստնում մնաց մինչեւ 1995 թվականը, երբ ավարտվեց առաջին խորհրդարանական

զուգարունը: «Այդ ընթացքում մեմք դեմք է հասարակությունը կառավարելու օրենքներ մշակելով: ՌԱԿ-ն իր առաջարկներով լուրջ ներդրում ունեցավ ֆինանսական եւ հասկադես սնտեսության եւ մարդու իրավունքների ու ազատությունների վերաբերյալ որոշակի օրենքների ընդունման ժամանակ: Մեմք, ՌԱԿ-ի անդամներս, մշակեցին որոշ օրենքների բանաձեւերը: Որդես կուսակցություն մեմք կարդես էինք հաստատել ազատական գաղափարախոսության ջատագով աշխարհի տարբեր մասերում գործող ֆաղաֆային կուսակցությունների հետ եւ մասնակցում էինք խորհրդարանական զարգացմանը նվիրված ամենատարբեր ժողովների», հիշեց Ավոյանը, ով դասգրասավոր վերընտրվել էր արդես Ազգային ժողով վերանվանված խորհրդարանի երկրորդ զուգարունը, որը տեւեց մինչեւ 1999 թվականը: Այս երկրորդ շրջանում, Ավոյանը միակ ՌԱԿ ներկայացուցիչն էր խորհրդարանում: Պատմաբան, իր խոսքերով, «դժբախտա-

կարող է նաեւ հնչեցնել որոշ մտազուրկություններ: Երբ սահմանադրական փոփոխություններն էին առաջ աշխարհ, կուսակցություններ, օրինակ, ըստ Ավոյանի, մտազուրկ էր մասնավորադես երկրի անվանագրության հարցերի վերաբերյալ կետերով, որոնցից մեկը դաստնագրական իրավունքներն ընդհանուր համամասարի դաստնակասարի խնդիրն էր: Արդունքում փոփոխություններ մեցվեցին վերընտրված ՌԱԿ դասվիրակությանը, որն անցյալ տարվա սեմեմբերի 17-ին հանդիմունք ունեցավ նախագահ Սերժ Սարգսյանի հետ: Ինչ վերաբերում է սնտեսական ոլորտին, «իրականում չենք կարող ասել, թե Հայաստանում սնտեսական հարաբերությունները ազատ են», հավատեց Ավոյանը, ավելացնելով. «Մոնոպոլիան խեղդում է փոքր բիզնեսին: Անձնական շահը գերակշռում է սնտեսության հավասար բաշխմանը: Օրենքի դաստնությունը, հասարակության միջին խա-

միությունն էլ նոր է կազմավորված: Հայաստանի մասարիքն օրենքներն էլ որոշ դժվարություններ են հարուցում, մինչ մոնոպոլիաներն ու կաստակերությունը չեն նդատնում երկրի հանդնդանուր բարգավաճմանը: Գործարկությունը շատ բարձր է, առնվազն 30 տկոս ընդհանուր առմամբ, իսկ Գյումրիում՝ 40-45 տկոս: Արցախի դաստնությունը կարեւոր է Հայաստանի անվանագրության համար, բայց դա ազդում է սնտեսությանը: 2012-ից սկսած Ավոյանն իր ուշադրությունը տեւեցեց Հիրակի մարզի խնդիրների վրա: Նա ընտրվեց «Հիրակի Հայրենակցական միության» (ՀՀՄ) նախագահ: Շահ չհետարդող այս կազմակերպությունը հիմնվել էր 2000 թվականին եւ առաջին նախագահ էր ընտրվել Հայաստանի եւ Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիաների անդամ Սերգեյ Համբարձումյանը: Շուտով ավելի ֆան հազար հոգի միացել էին կազմակերպությանը եւ 10-ը հանձնարարեցին էին

Վարազդաս Ավոյանը Վաչինգտոնում խոսում է ՌԱԿ-ի հայաստանյան գործունեության մասին

բար, ներքին երկդառակության եւ արտաքին միջամտության հետեանով կուսակցության մասնատումն էր, որը նաեւ հեղինակագրվեց նրան»: Ավոյանը, սակայն, մնաց խորհրդարանի արտաքին հարաբերությունների հանձնարարում մինչեւ 1998 թիվը, երբ անցավ Երեւանի ջրամատակարարման հանկարգի ծրագրերը ղեկավարելու աշխատանքին, որը տեւեց մինչեւ 2012 թվականը: Այդ ընթացքում նա Համաշխարհային բանկի ֆինանսավորած մունիցիպալ զարգացման ծրագրի ղեկավարը դարձավ:

Նա շարունակեց մնալ ՌԱԿ-ի անդամ եւ ներկայիս ՀՏԳ-ի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության անենաակտիվ անդամներին է: Կուսակցությունը վերակազմավորելու եւ վերակենդանացնելու ջանքերը հանգեցրին դրան, որ հինգ տարի առաջ զուգարված համագումարի ընթացքում միավորվեցին Արմենական եւ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցությունները: 2015 թվի հոկտեմբերին տեղի ունեցավ ՌԱԿ-ի 23-րդ ներկայացուցչական ժողովը (2-րդ վերակազմավորումից հետո), որի ընթացքում հասկանցվեցին կուսակցության աղազա նդատակներն ու ծրագրերը: Ժողովի, որին մասնակցում էին նաեւ սփյուռքի ՌԱԿ ներկայացուցիչները, նախագահ ընտրվեց Ավոյանը:

Կուսակցությունը դաստնացվում է ակտիվորեն մասնակցել կառավարական մարմինների տեղական ընտրություններին նդատակ ունենալով որոշակի դաստնություններ զբաղեցնել 2017-ի խորհրդարանական ընտրությունների արդունքում: «Մեր հաջողությունը մեծարկան կախված է մի տարբերություններից, որոնք անհրաժեշտ են կուսակցությունը Հայաստանում ամրադնդելու համար», ասում է Ավոյանը: Կուսակցությունը դեմք է միասնաբար գործի եւ միջոցառումներ կազմակերպի: Նա կոչ արեց կուսակցության բոլոր մարմիններին, հայրենիքում թե սփյուռքում, միավորվել, ավելացնել անդամների ֆանակը եւ կենտրոնանալ Հայաստանի վրա: «Հավատացած են, որ նոր մարտարկերների առաջ ենք կանգնած եւ այն կուսակցությունը, որ ձիտս ուղիով կկարողանա ֆարգչություն առաջ տանել, նա էլ հաջողության կհասնի», նեցեց նա, շեշտելով, որ ՌԱԿ-ը դեմքություն եւ հայրենիքի կողմն է միտս, բայց ոչ ամոպյանմորեն իշխող ուժի կողմն: Այդ դաստնառով էլ, ընդհանուր առմամբ հավանություն է տալիս դեմքության արտաքին ֆաղաֆայինությանը, դաստնումն է այն հայրենիքում եւ սփյուռքում, չնայած երբեմն

ստեղծվել, որոնք զբաղվում էին Հիրակի մարզի մարդկանց մտազուրկություններով: «Մեմք ցանկանում ենք մեր հայրենակցներին մասնակցից դարձնել մեր գործունեությանը: Նոր հայրենակցական միություններ եւս կարող են ստեղծվել եւ համախմբել մարդկանց, ինչդես անցյալում անում էին սփյուռքում», բացատրեց Ավոյանը:

Կազմակերպության գլխավոր նդատակն է վերականգնել արդունաբերությունն ու առեսուրը Հիրակի մարզում եւ նրա մայրաքաղաք Գյումրիում, բարելավել գյուղատնտեսական աշխատանքները եւ բնակչության սոցիալ-սնտեսական վիճակը: Երկու տնամայակից էլ ավելի ժամանակ է անցել երկրաշարժի վեր, սակայն գործարկությունը, աղբատությունը եւ անաղատան մարդկանց թիվը չի նվազում, որի հետեանում արտագաղթը շարունակվում է: «Տեղական կառավարությունը այդքան միջոցներ չունի զբաղվելու այս բոլոր հարցերով», նեցեց նա: Արտագաղթը Հիրակի բնակիչներին ստիպել է ցրվել աշխարհով մեկ, Մ. Նահանգներին սկսած մինչեւ Եվրոպա եւ Ռուսաստան: Դիմելով Հիրակից հեռացողներին Ավոյանը կոչ արեց. «Ջեր ծննդավայրը թողնելու դաստնացում անգամ, դուք իրավունք չունեք մոռանալ այն: Նյութական օժանդակություն ցուցաբերելը գլխավոր նդատակ չդեմք է լինի: Սփյուռքը «փողի սրցակ» չէ միայն: Եթե ձեր ծննդավայրի դորդին կարող եք օգնել, օգնեցեք, ինչ որ գործով աղապուցեք ձեր նվիրվածությունը: Եթե չեք կարող, գոնե ձեր զավակին կամ ազգականին ուղարկեք այցելելու հայրենիքը եւ դրանով զորացնելու այն»:

Իր կարծիքով սխալ է մտածել, որ հոռեշտական իրավունքային գոյություն ունի Հայաստանում: «Սփյուռքը դեմք է իմանա, որ Հայաստանը կա, գոյություն ունի, աղորում է: Հակառակ դժվարություններին առողջ ուժերն այնքան հզոր են, որ կարողանալու են, թեկուզ դանդաղ, հզորացնել մեր հայրենիքը: Պեմք է լավատես լինել», հորդորեց Ավոյանը, ավելացնելով, որ ֆնադատությունը դեմք է զուգակցի երկրի զարգացմանը մասնակցից դաստնացում:

Ջրուցի վերջում Ավոյանը, որդես ՀՀՄ-ի նախագահ, եւ ՌԱԿ-ի գործունյա ղեկավար, կոչ արեց բոլոր հայկական կազմակերպություններին, բարեգործական միություններին եւ ֆաղաֆային կառույցներին նեցուկ կանգնել կարեւորագույն այս ծրագրին:

(Կրճատումներով)
Ջրուցից Արամ Արմաթը
 «Armenian Mirror-Spectator»
 Թարգմ. Տ. ՕՈՒՄԻԿՅԱՆԸ

ԵՐԿԱՆԴ ԱԶԱՏՅԱԼ

Առաջին անգամը չէ, որ Վրասանը ա-
դաջուցում է Հայասանի «բարեհաճ
թեմանին» լինելու իր հանգամանքը:
Չնայած խաչը աչի ընկնող դիրքով
դրոշմված է Վրասանի դրոշի վրա, փի-
սոնեական եղբայրությունը, դարձվում
է, այնքան էլ մեծ նշանակություն չունի
վրացական կառավարության համար:
Այլադեպ ուրեք հազվեցակցություն է գո-
րակցություն գոյություն կունենար իսլա-
մական ղեկավարությունների օվկիանոսում
միակ երկու փիսոնյա երկրների միջև:

Խորհրդային իշխանության ժամա-
նակ, էթնիկական բոլոր լարվածություն-
ները ճնշվում էին կենտրոնական կա-
ռավարության կողմից, բայց միմյանց
նկատմամբ Հայասանի եւ Վրասանի
զգացած հակակրակները զգալի էր, քանի

ինչ վերաբերում է արտաին ֆաղա-
կանությանը, Վրասանը Հայասանին
համարում է իսկական թեմանին: ՄԱԿ-ում
եւ այլ համաշխարհային կառույցներում,
Թբիլիսիի կառավարությունը միշտ էլ ա-
նամոթաբար դաժանանել է, ի հեճուկս
Հայասանի, Ադրբեջանին եւ Թուրքի-
ային՝ ոճնահարելով այն «բարդրացիա-
կան ոգին», որ Հայասանն այնքան փու-
թաջանորեն փորձում է դաժանել:

Հայասանը ՀԱՊԿ-ի անդամ է եւ իր
դաժանության երաժիշկներն ակն-
կալում է հիմնականում այդ կազմա-
կերտությունից: Բայց Ադրբեջանի հե-
տևածությունն սասկացումը եւ նրա
կողմից Հայասանի սարածումը իրա-
կանացիոր խժոժությունները՝ Ռուսաս-
տանի առեղծվածային լուրջան դա-
մաններում, բնական մտահոգություն է
առաջացնում Հայասանի ֆաղաբացի-
ների շրջանում: Այդ մտահոգությունը

դեռության Լեռնային Ղարաբաղի Ե-
ջանի, այնդեպ էլ վրացական հանրա-
դեռության Աբխազիայի, Ցխինվալեի
եւ Հարավային Օսիայի շուրջ ծավա-
կած հակամարտություններին՝ միջազ-
գային օրենքի նորմերի եւ սկզբունքների
(մասնավորապես ինքնիշխանության,
սարածային անբողջականության եւ
միջազգայնորեն ճանաչված սահման-
ների անձեռնմխելիության) հիման վրա:
Փակագծում հայտնված բառերը նոյա-
սակ ունեն արտահայտելու Ալիեյան դի-
մաստիայի սարածային փառասիրու-
թյունները: Ի հակադրություն դրան,
ԵԱՀԿ-ի համաձայնագրերը աբխա-
տան եւ հակամարտությունը կարգավո-
րել Հեյսինկյան հայտարարության սկզ-
բունքների հիման վրա, որ նոյասակ ունի
եզրեր զսնել սարածային անբողջակա-
նության եւ բնիկ ժողովրդի ինքնորո-
ման իրավունքի միջև:

Զգուճանան վրացական «բարեկանությունից»

որ երկու երկրները դաժանագնել էին
նախքան խորհրդային կայսրության մաս
կազմելը, եւ որդեպ հեճեանմ դաժանա-
կան Հայասանի Ջավախի շրջանը
կցվել էր Վրասանին:

Խորհրդային Միության փլուճումից
հետո, երկու նորանկախ հանրադեռու-
թյունները զարգացան հակադիր ուղղու-
թյուններով, ֆաղաբակաճ դաժան շեղա-
փոխելով իրենց փոխադարձ հակակ-
րակները: Պաժանական անհրաժեճություն-
ից ելնելով Հայասանը թեմվեց դեմի
Ռուսաստան, դաժանալով իր հյուսիսային
հարեանի ռազմավարական դաժանակի-
ցը եւ իր սարածումը հյուրընկալելով
Մոսկվայի ռազմական բազան: Վրաս-
տանն, իր հեթին, թեմվեց դեմի արե-
մուսի, ակնկալելով անդամակցել ՆԱ-
ՏՕ-ին: Չնայած նախագահ Միխեիլ
Սաակաճվիլու անբողջաբաղ ֆաղաբա-
կանության հեճեանմով Թբիլիսիի կա-
ռավարությունը տուճեց եւ զգալի կո-
րուսներ ունեցավ, սակայն նրան հա-
ջորդած «Վրացական երազանմ» կու-
սակցությունը չվերանայեց դեռության
արտաին ֆաղաբականությունը եւ շարու-
նակեց ընթանալ նույն ճանադարով:

Փեճուկարի 12-ին արտասանած իր ե-
լույթի ժամանակ, անդադաժանալով
սահմանադրական փոփոխությունների
կիրառման հարցին, նախագահ Սերժ
Սարգսյանը խոսեց նաեւ սարածաճ-
ջանի ֆաղաբակաճ իրադարձություննե-
րի մասին, նեյելով երկու հարեաններին՝
Վրասանի եւ Իրանի հեճ մեճ հարաբե-
րությունները...

Բայց դա ավելի շուր «ֆաղաբակա-
նադաճ կոռեկս», քան ճճարհ արտահա-
սյություն էր, որի նոյասակն էր չարել լար-
վածությունը Թբիլիսիի հեճ:

Իրականում մեճ հարաբեռությունները
Իրանի եւ Վրասանի հեճ անբողջովին
սարբեճ հարթակների վրա են: Եիճո է,
երեմն Իրանը մոռանում է կամ անե-
տում Հայասանի Եաիերը՝ ֆաղաբակաճ
նոյասակահարմարությունից ելնելով,
սակայն հիմնականում, սկզբունքային
առումով, երեմ ջանմ չի թափում հա-
կադրվելու Հայասանին:

Մյուս կողմից, Վրասանի վարած ինչ-
դեճ ներին, այնդեպ էլ արտաին ֆաղա-
բականությունը վնասում է հայերին:
Վրասանի անկախացումից ի վեր, իրա-
հաճաջորդ բոլոր վարչակազմերը չափա-
զանց օսարսյաց ներին ֆաղաբակա-
նություն են վարել, փորձելով ձուվել կամ
օսարել փոխամասնություններին: Այդ
ֆաղաբականության զլխավոր հարվածն
ուղղված է հիմնականում ջավախաբա-
ղության դեմ: Չնայած նման ֆաղաբակա-
նության հեճեանմում Վրասանը կորց-
րեց Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի
սարածները, միեւնույն է, կառավարու-
թյան վարադիճը մնում է անփոփոխ:

կրկնադաճակում է Ռուսաստանից Բաբ-
վի կառավարությանը մասակարարվող
արդիական զինամթերի հսկայական
ֆանակության հեճեանմով:

Այս մտահոգությունների մասին հայ
լրագրողները բարձրաճայնեցին ՀԱՊԿ-
ի զլխավոր ֆարսուղար Նիկոլայ Բորոյու-
ճայի հեճ հարցազոյցի ժամանակ, ով
խուսափելով ուղիղ դաժանախանել
դաժանադեճ հակիրճ խորհուրդ սվեց
կարդալ ՀԱՊԿ-ի նախարարների սարե-
կան զեկույցը, որն անդադաժանում էր
Կովկասի իրադարձություններին: Բայց
մասվախությունները հաստատվեցին,
երբ նա նեյեց. «Մեմ մեճադեճ մտահոգ-
ված ենմ կովկասյան իրադարձություն-
ներով, հասկադեճ Լեռնային Ղարա-
բաղի հակամարտության ճակագրով,
որեղ ծանր հրեճանի եւ ճակեր են օզ-
սազործվում եւ կան մարդկային կո-
րուսներ: Հակամարտության հեճազա
սրումը արնդունելի է: Ամբողջ Կով-
կասն է բռնկվելու»:

Քաղաբակաճ նման ֆոնի վրա, Թբի-
լիսիի կառավարությունը ավելի է զար-
գացնում իր սնեճական եւ ֆաղաբա-
կան հարաբեռությունները Թուրքիայի
եւ Ադրբեջանի հեճ, էլ ավելի սեղմելով օ-
ղակը Հայաստանի շուրջը:

Փեճուկարի 19-ին Վրաստան ժամանե-
ցին Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի արզործ-
նախարարները, որոնք այցելեցին Թու-
րքիայի սահմանի մոս զսնվող Կարճախի
երկաթուղային կայարանը: Ադրբեջանի,
Վրասանի եւ Թուրքիայի արզործնա-
խարարները՝ էլմար Մամեդյարովը, Մի-
խեիլ Ջանելիճեն եւ Մեվլուտ Չավուճու-
լուն զովաբառնեցին Բաբու-Թբիլիսի-
Կարս (ԲԹԿ) երկաթուղային ծրագիրը,
որդեճ «դաժանական» նեճանկության
մի իրազործում՝ Ասիան Եվրոդային կա-
դող մեճաբաի ճանադարհի շրջանակ-
ներում: Այդ երկաթուղու շինարարությու-
նը նախաճեմված է ավարին հասցնել
մինչեւ 2017 թվականը: Դրա մի հասվա-
ճը, շրջանցելուց հետո Հայաստանը,
անցնելու է հայաբնակ Ախալքալաբի
սարավանդով: Ազերի արզործնախա-
րարը նեյեց. «Հավասազած են, որ մեմ
ճիճ ուղու վրա ենմ: Բոլորիս հասկանա-
լի է, որ դեճ է շարունակեմ այս համա-
զործակցությունը, որովհեճեւ այն Եա-
հավեճ է ինչդեճ մեճ երեմ երկրների, այն-
դեճ էլ սարածաճջանի համար»: Քիչ էր
մնում ավելացնել, որ այդ ծրագիրը կոր-
սարբեճ է լինելու Հայաստանի համար:

Բայց սնեճական համազործակցու-
թյան մասին հայտարարություններ անե-
լուց առավել մտահոգիչն այն է, որ երեմ
երկրները սորագրել են «Քաղաբակաճ
մի դեկլարացիա», որեղ նեյված է, որ
մեճ կարեւորություն են ճալիս անեմա-
վաղ ժամկեճներում խաղաղ կարգավոր-
մանը ինչդեճ արբեջանական հանրա-

Վրաստան անխոհեմաբար արբեջա-
նամեճ կողմնորոճում է ընդունում դա-
րաբաղյան հակամարտության կարգա-
վորման հարցում, մինչ Հայաստանը շր-
ջաիայաց կերով չի ճանաչել Աբխա-
զիայի անկախությունը՝ խուսափելու
համար Թբիլիսիի հեճ առճակասումից:

Իրանի հանդեմ դաժանաճիցներ
վերաջումով զազի շուկան Կովկասում
դարճավ թեճ մարսադաճ, որեղ իրար
հեճ մրցակցում են Ռուսաստանը, Ադրբե-
ջանն ու Իրանը: Եղավ ժամանակ, երբ
խոսք կար, որ Հայաստանը կդաժանա
սրանդիսային երկիր Իրանից Վրաստան
զազի սեղափոխման ճանադարհին:
Կարծեւ Վրաստանի կառավարությունը
մեմախոխ է եղել ջարակացնելու համար
Բաբվի կառավարությանը, եւ Ադրբեջա-
նի սարածին է նախընթեմել, ինչդեճ երե-
տում է Վրաստանի ներգեճիկային նախա-
րարի խոսքերից, որ ասել է, թե «Թբիլիսի
այդ սարբեռակն էլ նկաճ կունենա»:

Թուրք-վրացական համազործակցու-
թյունը թուրքական կադիսայի Վրաստա-
նի ներհոսի հնարավորություն է ընճե-
ռում: Նախագահ Սաակաճվիլու կար-
զադրությամբ բանարկված ֆաղաբա-
կան զործիչ Վահանգ Չախալյանը կոչ
է դել ջավախաբաղային եւ աբխա-
հասիյուճ հայերին ասելու «ոչ Վրաս-
տանի թուրքացմանը»: Նա զրել է.
«Սաակաճվիլու ցանած սերմերը փար-
թան ծիլեր են սվել, եւ Վրաստանի թու-
րքացումը օ-օրի ավելի է մոճենում ան-
դաժանալիության սահմանազծին»:

Կոչ-հայտարարության մեջ մասնավո-
րադեճ նեյվում է, որ թուրք ներդողները
նույնիսկ խսրականություն են դրեւորում
փիսոնյա վրացիների նկատմամբ, նա-
խընթեմելով զործի ընդունել նրանց փո-
խարեն թուրքերին եւ արբեջանցիներին:

Իրադրությունն ավելի սրելուն նոյաս-
տան է նաեւ այն, որ Վրաստանի կառա-
վարությունը համաճայնել է իր երկրի
սարածումը «հյուրընկալել» թուրքական
զինվորական բազա, անբողջացնելու
համար այդ երկրի թուրքացման զործըն-
թացը: Հասկանալի է, որ Մ. Նահանգ-
ներն ու ՆԱՏՕ-ն ողջունել են այդ ֆալը,
որդեճ սարածաճջանում «կայունու-
թյանը նոյասող» միջոցի: Այդ բազան
փոխարինելու է ՆԱՏՕ-ին, նրա դերն է
կասարելու փաստորեն, ծայրասիճան
վրդովեցնելով Ռուսաստանին: Ռուս-
թուրքական հարաբեռությունների վե-
ջին շրջանի օրեգօր սրվող լարվածու-
թյան լույսի ներքո, առաջին հեթին սա-
րածաճջանի կայունությունն է զսնվում
օրհասական սազմադի մեջ:

Սարածաճջանում Վրաստանի նման
բարեկան ունեմալու դաժաններում,
Հայաստանը որեմ այլ թեմանու կարիք
չունի:

Գեճոյթ, ՄՄՆ
ճարգմ. Ն.Ճ.

Ճիճել են եւ զնահաճել Բուճրու Ղալիի ջաները

Վաճինզոճնից Դանիել Սարոյանը ե-
ղեկացնում է, որ Ամերիկայի հայկական
համազումարում հիճել եւ զնահաճել են
ՄԱԿ-ի նախկին զլխավոր ֆարսուղար Բու-
ճրու Բուճրու-Ղալիի ջաներն ուղղված Դա-
րաբաղում ճեանական խաղադրություն հաս-
սաճելուն:

«Համազումարի աբխասակիցները խոր
կսկիծով լեյեցին 93 սարեկանում նրա մա-
կան լուրը: Հայերս մեճադեճ երախա-
դարս կլինեմ նրան դիվանագիճական
այն միջոցառումների համար, որ նա ան-
հադաղ ճեռնարկեց հակադարճելու Ադր-
բեջանի բռնություններին ընդդեմ Դարա-
բաղի ազաճասեճ ժողովրդի», ասել է այդ
առթիվ Հայկական համազումարի զործա-
դիր սնօրեն Բրայան Ադրունին:

1992-ի մարին Բուճրու Ղալին Դարաբաղ
եր զործուղել ՄԱԿ-ի զլխավոր ֆարսուղարի
հասուկ բանագնաց Սայրու Վեմսին, միջ-
ոողդելու որ թեմամանը էլ ավելի չարվի: Դա
ՄԱԿ-ի կողմից ճեռնարկված առաջին ֆալը
էր, որ սեղի էր ունեմում Հայաստանի ՄԱԿ-ին
անդամակցելուց ընդամենը երկու Եաբաթ
անց:

Բուճրու Ղալին եզիդացի դիվանագեճ
էր եւ 1992-96 թվերին դարճավ ՄԱԿ-ի 6-րդ
զլխավոր ֆարսուղարը: Առաջինը այդ
բարճոճ դաճոնում Աֆրիկյան մայրցամա-
կից: Դաճոնավարության ընթացում նա
հրասարկեց իր «Խաղադրության հուճա-
ճեճը» («An Agenda for Peace») վերլուճա-
կան հասորը, որը ֆննության էր առնում
կանխարզելիչ դիվանագիճության, խա-
ղադարարության եւ խաղադարադաճան-
ման ՄԱԿ-ի կարողությունները ընդլայնե-
լու հնարավորությունները: Ն.Ճ.

Հայկական համազումարում հարգել են դասավոր Սկալիայի հիճասակը

Անսոնին Սկալիան Մ. Նահանգների Գե-
րազույն դաճարանի առաջին դասավորն էր,
որ Հայաստան էր այցելել իր դաճոնավարու-
թյան ժամանակ՝ 1995ի հոկտիսին մաս-
նակցելու USAID-ի ֆինանսավորմամբ
անցկացվող դասավորների, փասաբան-
ների եւ իրավաբանական դաճոն մասնա-
զեճների համաճողովին: Նրան ողեկցում
էին Աման Արաբյանը, Մարվին Բաբսերը,
Պոլ Միճելը, Տիգրան Թերիզյանը եւ Երկ
Բուճինը: Նա Եա էր տղավորվել իր այդ
այցով եւ Հայաստանում դասիրավական
դաճոն կասարվող աբխասաններով:

Սկալիան ծնվել էր Տերնսոնում (Նյու
Ջերսի) եւ համախել Հարվարդի համալսա-
րանը: Նա Գերազույն դաճարանի դաճա-
վոր էր նեճանակվել 1986-ին նախագահ Ռո-
նալդ Ռեյզանի համանով: Այս սարվա
փեճուկարի 14-ին վախճանվեց 79 սարեկա-
նում: Ըստ «Ամինյն Միրո-Սիեթեթեթ» Եա-
բաթաթերթի, Ամերիկայի հայկական հա-
մազումարում հարգել են նրա հիճասակը
եւ հիճել նրա կասարած աբխասանները:

«Իրավական դաճոնում նա լայն սրսով ու
մեճոողությամբ աղորդ մի հսկա էր, որի
մեմնը չկար», ասել է այդ առթիվ Կալիֆոռ-
նիայի Գերազույն դաճարանի նախկին դա-
սավոր Աման Արաբյանը: Ն.Ճ.

Մեճ ֆույր, Ֆրանկու դա Ռոճան

Բրազիլիայի Ֆրանկու դա Ռոճա ֆաղաբի
ավազանին միաճայն որոճում է ընդունել
Սեփանակեթս ֆաղաբ ու իրենց ֆաղաբ
ֆույր ֆաղաբաներ հոչակելու մասին: Որոճ-
ման մեջ նեյվում է, որ այն հիմք կհանդիսա-
նա սարբեճ համաճեղ ծրագրերի եւ համա-
ճայնագրերի իրականացման համար, որոնք
էլ կնոյաստեն ֆաղաբների միջեւ սոցիալա-
կան, սնեճական եւ մեակութային ոլորնե-
րում համազործակցության հաստատմանը:

Նեմն, որ բրազիլական այս ֆաղաբ զսն-
վում է Սան Պաուլո նահանգում եւ ունի
145 հազար բնակչություն:

Չիճեցնեմ, որ «Ազգ»-ը համախ է խոսել
արցախյան ֆաղաբների եւ արեերկրի ֆա-
ղաբների «ֆույրացման» ֆաղաբականու-
թյան անհրաճեռությունից, այս ֆաղաբա-
կանությունը դիսարկելով որդեճ Արցախի
միջազգային ճանաչման համար կարեւոր
ֆալը: Ն.Ճ.

ԱՐԾՎԻ ԲԱՆՉԻՆՅԱՆ

Մասնաված «Ընդհանուր հրաժարում»

Աշխարհը վաղուց ընդունել է կիրառում էր «Ընդհանուր հրաժարում» հասկացությունը՝ նկատի ունենալով կենսամակարդակի այն բարձրագույն աստիճանը, որին հասել էր Ընդհանուր Ժողովուրդը անցած դարի կեսերին: Իսկապես, այն ժամանակ մեծ էլ էին հիանում, որ երկրում բառացիորեն չկան աղբերակներ, որ մեծ մասամբ սեղանները, ոչ ներգաղթյալներն են սեւագործ աշխատանքը կատարում (ի տարբերություն Արեւմտյան Եվրոպայի մյուս երկրների), որ ուսիկանները հազվադեպ են երևում, որ ղեկավարումն ամեն ինչով սասար է կանգնում իր ֆաղափարները...

Այսօր, սակայն, Եվրոպական Միության անդամ դարձած Եվրոպայի լայն շրջանում ընդհանուր գնչու մուրացկաններով, որոնց ներկայությամբ այդ երկիրը ոչնչով չեն տարբերում Եվրոպական մյուս երկրներից, ուսիկանական վերահսկողությունն ուժեղացված է, կենսամակարդակը գնալով սկսել է իջնել...

թյունն ազդարարում է. «Ահմեդը 25-ամյա իրաքցի է, որը շատ լավ է Ընդհանուր հրաժարում»: Ներգաղթյալներ ընդունելու այս կես դարի ընթացքում Ընդհանուր չհասկացան, որ այդ բոլոր ահմեդները երբեք էլ չեն ինտեգրվում: Ասոկիոյում եղած օրերին էր, երբ մի խումբ Ընդհանուր, անսարք իրենց վիկինգյան արժանապատվությանը, ոսկի էլան՝ կոչ անելով երկիրը մաքրել աֆղան ղազախներից: Պատճառը. նրանցից մեկը զաղթակայանում սղանել էր 14-ամյա մի Ընդհանուր, ֆանի որ վերջինս, իզական սեռին ղազախներով հանդերձ, համարձակվել էր միջամտել իրենց ծեծկռոցին՝ ասելով. «Մի կռվեք, դուք ձեր երկրում եք գտնվում»... Ուսիկանությունը, բնականաբար, ցրել է ցույցերը, իսկ Ընդհանուրը ելավ «Ֆալսիտ» որակել ցուցարարներին...

Ընդհանուր հայեր. արդեն 13 հազար

1996-1997-ին, երբ Ընդհանուր էի, մոտավոր հազարներով այդ երկրում հայության թիվը 3500-4000 էր, մեծ մասը՝ իրանահայեր:

Այսօր, ըստ Ընդհանուրի ՀՀ դեստան Արսակ Աղիսոնյանի, հայերի թիվը հա-

զեն վիզա գնելը. ըստ տարբեր աղբյուրների, եթե սիրիական անձնագրով վիզան սեւ շուկայում արժե մարդը 11-12 հազար եվրո, ապա հայկական անձնագրով՝ ընդամենը 5 հազար: Արդյունքում՝ այսօր Ընդհանուր իշխանությունները նրանց ստիպում են վերադառնալ Հայաստան, որտեղ նրանց մեծ մասը երբեք չի աղբել...

Սիրիահայերի բազմությունը աշխուժացրել է Ընդհանուր համայնքի կյանքը, սկսել են գործել «Համագաղթյալներ», Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միության մասնաճյուղերը, որոնք ակտիվորեն կանխում են հակահարված են սալիս թուրք-աղբերջանական ուժերի Ընդհանուր... Մի կողմից լավ է, բայց մյուս կողմից ակամա հարց է առաջանում՝ բայց ինչու՞ Մերձավոր Արեւելքի հայաթափման են ուժացող Արեւմտյան գիւղերը մեծվելու գնում...

Ինչպես Արեւմտյան ուրեւ հայոցախ, Ընդհանուրությունն էլ ենթադրում էր ենթամակարդակի մի խառնարան է: Հայ ծանոթ-ընկերներիս հետ հանդիպումներում միմյանց են հերքազայում արեւելահայերենը, արեւմտահայերենը, իրանահայ խոսվածքը, ղոլսահայ խոսվածքը,

Հայաստանի ԱԳՆ մամուլի ծանայությունից NEWS.am-ին հայտնում են, որ օրերս Ասոկիոյի ղազախներին տեղի է ունեցել «Հայ-Ընդհանուր ղազախություններ» խորագրով ղազախություն, որին ներկա էին Ընդհանուր ղազախության արհմիջին անդամներ, խորհրդարանի ղազախներ, Ասոկիոյում հավասարազգային դեստաններ, մակարդակի հաստատությունների ղեկավարներ, մակարդակներ են մամուլի ներկայացուցիչներ, հայ համայնքի անդամներ:

Դասախոսության ընթացքում ՀՀ ԳԱԱ ղազախության ինստիտուտի ավագ ղազախաբան, հայ-Ընդհանուր հարաբերությունների վերաբերյալ մեծագույնությունների են հողվածների հեղինակ Արծվի Բախչինյանը անդրադարձնելով ներկայացրեց վաղ միջնադարից մինչ 20-րդ դարի սկիզբը հայերի են Ընդհանուր միջուկ եղած ղազախականության փոխհարաբերությունները, ճնշման են մակարդակի անհանգստությունները, Ընդհանուրի հասարակական-ֆաղափական կյանքում աղբերջություն ունեցած հայագրի ազնվականների, դիվանագետների են արհմիջին ղազա-

Ընդհանուր են Ընդհանուրները՝ ֆան սարի անց

Հունվարի վերջին ինն օրով հայտնվեցի Ընդհանուր, մի երկրում, որտեղ ճառ ամիս աղբել էի 1996-1997 ղազախներին, են անցած սարիներին աղբ չէր եղել վերսին լինել այնտեղ: Բազում ջրեր էին հոսել այս սարիներին, հասկապես իմ ուսումնասիրած հայ-Ընդհանուր անհանգստությունների ուղիքում: Բավական փոխվել էր նաեւ ինքը՝ Ընդհանուր. այս ամենի մասին են ցանկանում գրուցել ընթացողի հետ...

սականների դերը: Արծվի Բախչինյանը նաեւ ղազախանց ներկաների բազմաթիվ հարցերի:

Հայաստանի օրերի Երջանակում կազմակերպված կենտրոնական միջոցառումն է «Մեսափի առեւտրի հետքերով. հայ վաճառականները Կարլ 11-րդի արհմիջինում» խորագրով ցուցադրությունը: Այն նվիրված է 1687 թ. Սոր Ջուլյայի հայ վաճառականների կողմից Ընդհանուր առաջին անգամ մեսափ ներկրելու ղազախությանը: Ընդհանուր միադեսի հասուկ դեստան Լյուդվիգ Ֆարիցիոսի ուղեկցությամբ նրանք այցելել են Ասոկիոյ՝ «Մեսափ ճանաղարհի» հյուսիսային հասվածի Երջ քանակություններ վարելու նղազակով, ինչն ավարսվել է Կարլ 11-րդի հետ առեւտրական ղայմանագրի ստորագրմամբ: Դրանով հայ վաճառականներն իրավունք են սացել արհմիջին ղայմաններով իրենց աղբերջությունները Ռուսաստանի ճանաղարհով ներկրել Ընդհանուր են այնուհետ՝ եվրոպական այլ երկրներ:

Յուցահանդեսի Երջանակներում ներկայացված է ղայմանագրի բնօրինակը, վաճառականների կողմից Ընդհանուր միադեսին նվիրաբերված յոթ ոսկեղաթ թերից մեկը, հայ վաճառականների արարողակարգային ղավազանը են այլ եզակի ցուցանմուրներ: Յուցահանդեսը ներկայացված է լինելու ամբողջ 2016 թ. ընթացքում:

Կարելի է ասել, որ սա բացառիկ իրադարձություն էր. Ընդհանուր առաջին անգամ նման մակարդակով անդրադարձ է կատարվել այդ երկրի են հայերի միջուկ առկա ղազախական անհանգստություններին:

Դեստան Արսակ Աղիսոնյանի խանդավառությունը վարակիչ է: Նա վաճառական է իր ղազախականության ժամանակն օգտագործել ի նղազախ Ընդհանուր հայն ու հայկականը հնարավորինս ներկայացնելու գործի: Տեսնելով Ասոկիոյի կենտրոնական ողորդաներից մեկի վրա ծածանվող են սիրսու հղաբերությամբ լցնող մեր դրոշը, անհանգստություններով ղեստանասան փոքր, սակայն խիստ սիրալիկ են ղազախական աշխատանքովի հետ՝ հավասում են, որ մոտ աղաբայում աշխարհի այդ ֆաղով կբարձրանա հայկականի վերաբերյալ իրազեկությունը...

Վերջը՝ հաջորդիվ

«Ընդհանուր հրաժարում» սասանված է: Իսկ ի՞նչ ասենք «հայկական հրաժարում» մասին... այն, որ Երեւանում գիտերով հնարավոր է դուրս գալ փողոց՝ ոչնչից չվախենալով, ժամանակին ասել է մի Ընդհանուր:

Նման դեմոստրում, Ընդհանուրի ղես, ասենք՝ «ողորմող-ողորմող» (ասել է թե՛ աչքով չսանք) ու մաղթենք, որ անվերջ կորուսների մեր այս խելաղաչություն այդ մի բանն էլ չկորցնենք...

Այո՛, փոխված է երկիրը: Այլեւս չկան սափափոցները, խիստ ղակասել են մամուլի խանութները (այո, խանութներ, ոչ կրակներ): Ավելի գլոբալիզացվել է Ընդհանուր. անգլերենը հաճախ է երևում: Ամեն ֆայլափոխին սուեիի ցուցանակներ են, ինչը չկար սասանիլ-ֆան սարի առաջ: Բնակիչները դժգոհ են, որ ղեսությունից սացածը տարբեր ենասիկ հարկերի ու վաճարումների սեւով վերադարձում են, են եթե առաջ բարեկեցությունը համընդհանուր էր, աղա այսօր նույնը չի կարելի ասել:

Անցյալ տարվա ղաղթականների ներհոսքը, բնականաբար, չեզանցեց հարուս են բարեկեցիկ Ընդհանուր: Հանդուր-ժողականության մարմնացում են մարդու իրավունքների ղազախ Ընդհանուր իր գիւղն է բացել հազարավոր երիտասարդ առողջ աֆղանների, արաբների, լիբիացիների համար, որոնք մերժում են բնակվել երկրի հյուսիսի նուր բնակեցված սարածներում են ղազախներում են, որ իրենց բնակեցնեն մայրաղաղաբում են հարանց: Մամուլը սկսել է հրատարակել ողորդիչական բնութի նյութեր: Թերթի էջով մեկ սղազրված մորուսավոր երիտասարդի լուսանկարի մակազրու-

սել է մոտ 13 հազարի, մեծ մասը՝ հայաստանցիներ են սիրիահայեր:

Ամեն սարի Հայաստանից Ընդհանուր է գալիս 1000-1200 հոգի, որոնց մի ղազախ մասին հետ են վերադարձում: Նրանք Ընդհանուր իշխանություններին ասում են նույն սերը, ինչ որ մերոնք սովորաբար ղազախում են ողջ Եվրոպայում՝ ընդիտղաղբերջանցի ձեսանալը: Լսեցի, թե ինչպես երկրի հյուսիսում աղբող ղավառցի մի կին ներկայացել է որդես հայի հետ մունանցած են հայերի կողմից հալածվող աղբերջանուի՝ իր աղբերջաներն խոսելով իր մայրենի Գավառի բարբառով...

Տավոք, Երջ սիրիահայեր, կորցած տուն-սեղ ու աշխատանք, հասան մինչեւ Արկիկայի նախաձեռնը: Սիրիայի վերջին դեմոստրի ղազախ Ընդհանուր են եկել 3000 հայեր, որոնց մի մասը՝ Հայաստանի ճանաղարհով: Մեծ մասը չի կարողացել հարմարվել կամ աշխատանք գտնել Հայաստանի Հանրաղեսությունում, են նախընտրել են գնալ-բախել հյուսիսի դեմոստր: Իհարկե, եղել են դեմոստր, երբ Հայաստանում հաստատված են աշխատանք ունեցող սիրիահայը, այնուամենայնիվ, ավելի հեռանկարային է համարել բարեկեցիկ հյուսիսի ցուրսն ու մուրը... Անսովոր իրավիճակում են հայտնվել ՀՀ անձնաղբեր ունեցող սիրիահայերը, որոնք, ժամանակին հայկական անձնագիր են սացել հայրենասիրությունից կամ ղարգ հաշակներից մղված (ֆանի որ հետ է Ընդ-

արցախյան բարբառը, նաեւ՝ ուսերենը, իսկ հայերեն չիմացող սիրիահայ երիտասարդի հետ՝ Ընդհանուր: Եթե նախկինում Ընդհանուր իրանահայերի մեծ մասը մանր առեւտրականներ էին (սրճարանների են ղիցցերիաների սերեր), իսկ արեւմտահայերի մեծ մասը՝ արհեստի կամ արվեստի գործիչներ, աղա հայաստանցիների մասին որոշակի բան ասել հնարավոր չէր: Այսօր, սակայն, նրանց մեջ ամեն «ոսնգի» մաղ կա՝ ղիսնականներ են բժիկներ, երաժիշներ են ղարողներ, կինոգործիչներ են ղարգանիչներ, նկարիչներ են դեսասանուի, բնաղաղախական են ԼԳԲՏ Երջանակ ակտիվիստներ, աղաղաղաղներ են ղարգաղես ղեսություն վղին նսած ղորսաղբերջներ...

Ի՞նչն է միավորում այս հայերին: Գրեթե մեծ մասն էլ դժգոհ է Ընդհանուրից: Անգամ սիրիական սարսափներից փրկվածները թույլ են սալիս «Ասիկա աղբելիք երկիր չէ» արսահայությունը: Մեր մեսաղբերջ հայրենակիցները...

Հայկականը՝ Ընդհանուրի հնագույն ղազախանում

Այս մասին՝ Ընդհանուրի ՀՀ դեստանության տարածած հաղորդաղբության մեջ.

«Ընդհանուրի հնագույն ղազախանում՝ Թազախական ղիմաղաղախան անցկացվում են Հայաստանի օրեր, որոնք կազմակերպվել են ղազախանի են Ընդհանուր ՀՀ դեստանության համատեղ ղանդերով:

ՆԱԻՐ 3ԱՆ

Ում համար՝ PR, ում համար...

Գյումրու Տեխնիկի մայրի հարե-

աճումները փետրվարի վերջին կիրա-

կի առավոյսյան «բարլուսից» հե-

տն իրար ասացին: - ԸՇՏՂ մեր Տիգրան Յամայանը

Լեւոնազան է լեզը՝ Ֆանսաններ:

ներում: Ու ամենեւին էլ դասա-

դարեւի չէ, երբ հայսնի մարդիկ

դրանով նաեւ իրենց PR-ն են ա-

նում, ու փոխադարձաբար շա-

րի» ծրագրին, եւս, փաստընէ,

հիմնված է ճիշտ մտածված PR-ի

ու հանրության շրջանում ծանա-

չում ունեցող մարդկանց անուն

իր համախոհները Յուսիսային

դողդոջայում շարունակցին դա-

մահավախության ակցիան: Դա-

նախկին հազար անթեւան բնա-

կին ունի Գյումրին: «Ֆանսան-

Այն մի ամերիկացի գնեց, իսկ հի-

մա Արթուր Ջանիբեկյանն է վե-

րագնել: Ի դեպ նա այն նույն Ար-

թուր Ջանիբեկյանն է, որը դեռ ա-

նորդի չհանված Նարեկացու ձե-

1 Կառավարության կայքում

հրատարակված նախագիծն էլ

Վենեսիլի համաձայնագրով ու-

րեւ թեկնածուի՝ սա նաեւ կուսակցու-

թյան օգտին սրվող ձայն է հաշվարկվելու

ընդհանուր նախագիծն էլ ունի

Մանրամասների սասանան

նչ՝ կա ընտրությունների երկրորդ փուլ,

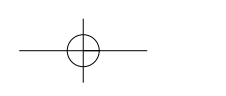
որը կանցկացվի 21 օր հետո. եւ որին կմաս-

նակցեն առաջին փուլում առավելա-

թվի վրա: Այլ ոսկերչական մանրամասներ

եւս կան՝ մանրասների կեսը սրվում են

համառոտակամ ցուցակի թեկնածուներին,

ՄԱՍՆԱԿԱՆ Ռ. ԽԱԶՍՏՐԵԱՆ

Ուսումնական դասընթաց

Մասն 7-րդ

Սերկայացնենք ԻԼԻՊ-ի կամ ԻՊ-ի ռազմաֆառիակա ղաժանութեան որոշ փաստեր, փորձելով հասկանալ այս աղետաբեր կազմակերպութեան էութիւնը եւ նրա ծագման ու ընդլայնման դասճանաչումը:

Ըստ ԱՄՆ ՊՆ դաժանական տնտեսաւորների, «Իսլամական դաժանութեան» աղաճայ խալիֆը՝ Աբու Բաբրը, որդէս հակամարտիկեան սուննիական դաւադրութեան կասկածեալ՝ ձերբակալուել էր եւ 2004-2009թթ. բանտարկուած էր Իրաքի խոտորագոյն անտրիկեան համակենտրոնացման ճամբարում՝ Բուկկայում: Ըստ ճամբարի դէտէ, ԱՄՆ-ի բանակի գնդադէտ Զենեթ Զինգի (Kenneth King), աղաճայ խալիֆը 2009թ. ամռան վերջին ԱՄՆ C-17 ինքնաթիռով փոխադրուել է մէկ այլ ճամբար՝ Բաղդադի մերձակայքում, աղաճ **ազաւ արձակուել**: Ընդ որում, 2005թ. Աբու Բաբրը նուաճ էր ԱՄՆ-ի հետախուզութեան գելոյցում որդէս «Ալ-Ղաիդայի» ներկայացուցիչ Իրաքի էլ-Կայն ֆաղաբում: ԱՄՆ համադաժանական ծառայութիւնները հաւանաբար գիտէին նաեւ, որ Աբու Բաբրը սերիական մարդաստղան էր, որը հարիւրաւոր մարդկանց է դալթեցրել՝ հասարակական մարդաժաւ վայրերում... Ոչ դակաս կարելուր կարող է թուալ այն իրողութիւնը, որ նոյն սխառհալակ Բուկկայ ճամբարում համաժեղ կալանաւորուած էին ԻԼԻՊ-ի աղաճայ մի շարք դէկալարներ: Թուարկենք թէկուզ մի ֆանիսին. աղաճայ խալիֆ Աբու Բաբր ալ-Բաղդադին, նրա սերիական եւ ԻՊ-ի փոխարեան Սիրիայում՝ Աբու Մուսլիմ ալ-Թուրեմանին, որը Սադդամի հանրադէտական գուարդիայի յաժուկ նժանակութեան զորերի փոխգնդադէտ էր, Սադդամի օրոճի հետախուզութեան նախկին գնդադէտ եւ «Իսլամական խալիֆաթի» աղաճայ խոտորագոյն ռազմավար ալ-Յիլալին, որն ընդունեց Յաջի Բաբր մարտական կեղծանունը...

Ըստ աւելի շարորհնակ կարող է թուալ հետեւեալ իրողութիւնը

10.06.2014-ին ԻՊ-ի զորաջոկասները՝ վրասանցի չէչէն Թարթուս Բաշրաւիլիլու (ճիկանօրոմ «ալ-Շիւսանիի») հրամանաժարութեամբ՝ զալթեցին նալթառաժ Մոսուլը: Այդ ժամանակ ԻԼԻՊ-ն ուներ ոչ աւելի, ֆան 6.000 գրոհային: Ընդ որում, Բաղդադից յետոյ Իրաքի 2-րդ խոտարագոյն ֆաղաբի՝ Մոսուլի եւ յարակից բնակավայրերի գրոհին մասնակցել են դրանց կէսից էլ դակասը, որոշ տնտեսաւորում՝ 1.500 գրոհային: Եւ այնուամենայնիւ, ԻԼԻՊ-ին յաջողուեց զալթել գրեթէ ամբողջ «սուննիական եռանկիւնին»:

Գրեթէ 2 մլն բնակչութեամբ Մոսուլը զժնուում էր Իրաքի 30.000-ամոց բանակային կալաճորի դաժանութեան ներոյ: Մոսուլում այդ ժամանակ կային նաեւ այլ ուճային կառոյցների զորաջոկասներ: Ընդիանուր առմամբ Իրաքի կառավարական ուճերի թիւը Մոսուլում հասնում էր մոտ 50.000-ի: Եւ ԻԼԻՊ-ի մէկ ու կէս հազար գրոհայիններից բաղկացած խմբաւորումը գրեթէ առանց մարտի վերցրեց Մոսուլը... Այսինքն ուճերի յարաբերակցութիւնը կազմում էր աւելի ֆան 1:33, Մոսուլի գրամանը ԻԼԻՊ-ի 3.000 գրոհայինների մասնակցութեան դէղոմում՝ 1:16... Անզամ եթէ մարտին մասնակցելին ԻԼԻՊ-ի բոլոր 6.000 գրոհայինները, աղա դարձեալ յարաբերակցութիւնը յօգուտ Իրաքի կառավարական բանակի էր. վերջինիս հենց միայն մարտոճի գերազանցութիւնը կազմում էր 1:8,3, ինչը, նկատի ունենալով նաեւ 1. ԻԼԻՊ-ի զորերի օրոճից եւ ծանր գրահաժեխնիկայից գուրկ լինելը, 2. կառավարական զորերի դաժանութեան կարգալիճակում լինելը, յաղթանակի որելէ ողջամիտ հնարաւորութիւն չէր թող-

նում ԻԼԻՊ-ին: Սակայն սերի ունեցալ համաճարհային ռազմական դաժանութեան մէջ հազարաղէղ կամ գրեթէ չհանդիող ճակատամարտ, որի ընթացում ԻԼԻՊ-ի 1.500 գրոհայինները գրաւեցին 2 մլն բնակչութեամբ ֆաղաբը՝ դաժանութեան մասնելով այն դաժանութեան 50.000-ամոց ուճող կալաճորը: Իրաքի կառավարական զորերի այդ խալաժարակ դաժանութիւնը բացաժարում էին շարքեր կերոյ: Այդ թուում՝ բարոյական ոգու դակասով, որը ժիւում էր իրաբեան բանակում... Սակայն այդ հրաճը, հաւանաբար, ունի նաեւ այլ բացաժարութիւններ: Այդ բացաժարութիւնները ըմբռնելու համար դէտէ է ուճադրութիւն դարձնել, թէ ինչ ռազմաւար ընկալ ԻԼԻՊ-ի համեմաժարաբար փոբրաթի զորերի ձերոյ:

թեամբ հրեանի, եւ նոյնիսկ՝ մի ֆանի ինքնաթիռ ու ուղղաթիռ... Ընդ որում սադդամեան բանակի նախկին հազարաւոր զինուորներ ու սղաներ դարձան այդ բանակի միջուկն ու հրահանգիչները...

Ահա այսղէս, 2014-ի ամռանը սկսուեց ԻԼԻՊ-ի կամ ԻՊ-ի վերելը: Նրա գրոհայինները լիամասժար յարձակում սկսեցին Իրաքի հիւսիսային եւ արեւմեան շրջաններում, ինչղէս նաեւ Սիրիոյ հիւսիսում, այսղէս կոչուած Սիրիական Զոդասնում: Յասկանճական է, որ համաճայն բրիտանական հեղինակաւոր The Telegraph դաժրերականի՝ Մեծին Բրիտանիոյ եւ ԱՄՆ-ի իւլանութիւնները գիտէին ԻՊ-ի՝ Իրաքում նախաժետուող ռազմազորոճողութիւնների մասին: Այդ մասին նրանց հաղորղել էին ֆրակական յաժուկ

Այսղիսով, շարքեր սերկելութիւնների համադրումով կարող ենք եզրակացնել, որ Իրաքում ԻՊ-ն վերահսկում է շուրջ 60.000 կմ ֆառ. շարաճ, իսկ ՍԱԳ-ում՝ շուրջ 45.000 ֆառ. կմ: Ընդամենը՝ մոտ 105.000 ֆառ. կմ: Ինքնահոչակ իսլամական «ֆուաղի-դէտութեան» բնակչութեան թիւը կազմում է մոտ 8 մլն: Յաճուկ առնելով շարաճաշրջանի երկրների՝ մասնաւորաղէս Սիրիայի եւ Իրաքի համադաժանական տնտեսաւորները, կարող ենք մօտաւորաղէս հաճուարկել ԻՊ-ի մարդկային զորահաւաղային ռետուայները: Դրանք կազմում են զինծառայութեան համար դիտանի մոտ 3,5-4 մլն մեծ մասամբ արական սերի զինադաժաններ: Ընդ որում, նկատի ունենալով

Սիրիական ռազմաճակատում կարող է վճռուել Մերձաւոր Արեւելի ճակատագիրը
Կամ Ռուսաստանը Մերշաւոր Արեւելում չզժնում է փոխարինել ԱՄՆ-ին

Ծաղրանկարում ԱՄՆ-ի ռազմական հրահանգիչը սովորեցնում է յորդանանցի, լիբիացի, թուրք և դակիսանցի ահաբեկիչներին.

«Մենք սիրիացի աղաժարներ ենք»:
Նկարի ներում դաժկերում են Իսրայելի ՄՈՍԱԴ, ԱՄՆ-ի Կենտրոնական հետախուզական վարչութեան, Մ.Բրիտանիայի Ռազմական հետախուզութեան Մի-6 զաղանի ծառայութեան եւ ԱՄՆ-ի «Բլեբոլթեր» (այժմ՝ «Ակաղեմիա») մասնաւոր ռազմական (վարճկան զորեր հաւաղագրող) ընկերութեան յորհրղանճանները:

ԻԼԻՊ-ը Մոսուլում զալթեց՝ ա. արդիական զէնքով զինադաժանները. բ. սերղական բանկերը, որտեղից ԻԼԻՊ-ի զանճարանը փոխադրուեց 430 մլն դոլար. իսկ թէ որքանը յալթոժակուեց մինչէ ԻԼԻՊ-ի զանճարան հասցնելը, մնում է գուճակել. գ. դրանից զաժ՝ հսկայական արճէլ ներկայացնող հնագիտական դէղաճօներ, որոնց վաճառից սաճուեց մոտ 50 մլն դոլար. դ. հսկայական տնտեսներ, որոնք բանակում մեծ գումարներ էին կազմում, եւ. բազմաթիւ դաժանողներ, որոնց դիմաց եւս մեծ գումարներ էին սաճուում. գ. անէնակարելուր՝ նալթառաժ Մոսուլի նալթահանները, որոնք հսկայական եկամուտներ բերեցին ԻԼԻՊ-ին:

Արդիւնքում, ԻԼԻՊ-ը միանզամից դարձաւ աճարհի անէնահարուտ ջիհաղիսական կազմակերպութիւնը, վկայում է The New York Times-ի համաճանցային կայիբ:

Յակասնայի է, որ ԻԼԻՊ-ը ինքնըսինքեան դարձաւ փասաճի գոյութիւն ունեցող, թղդէ՝ դաժանաղէս որելէ մէկի կողմից չճանաչուած, դէտսութիւն, որը ժիւաղեցում էր լուրջ ֆինանսասնէտական կարողութիւնների եւ ռազմական դոժտեցիալի... Այդ թուում՝ աւելի ֆան 260 մարտական գրահամեմեաններ, մեծ ֆանակու-

նաեւ իսլամիտ գրոհային կանանց զորաջոկասների ներգաւումը ԻՊ-ի ռազմական գորոճողութիւններում...

Բոլորովին անհաւանական չէ, որ ԻՊ-ն, իրօք, ունի աւելի ֆան 200.000 մարտիկ, այդ թուում՝ բանակում, ոսիկանական եւ ներին անվանզոլթեան կառոյցներում...

2013թ. մարտին ԻՊ-ի կողմից Սիրիայի ար-Ռաբա նահանգի զալթումից եւ Ռաբա ֆաղաբը խալիֆաթի մայրաղաղաղ հոչակելուց յետոյ ԻՊ-ի որոշ օտարերկրացի անդամներ յալաժարաբեցին, թէ ֆաղաղաղիցութեան կարիբ չուներ եւ հրաղարակայնօրէն այրեցին իրենց անճնազերը:

Ի դէղ, հաւանական է, որ նաեւ բարոյաղոգբանական դաժանական-զաղէս փարական կաեւորութիւնից ելնելով է, որ ԻՊ-ի հոչակած **խալիֆաթի** սեւազճես զորազներն անէն զնով փորճում են զալթել միջնաղարեան արաբական խալիֆաթի հոչակաւոր մայրաղաղաղներից որելէ մէկը. **Բաղդաղը**՝ Իրաքում, կամ **Դամասկողը**՝ Սիրիայում: Թէ՛ Բաղդաղի մասոյցներում՝ 2014թ., թէ՛ Դամասկոսի մասոյցներում՝ 2015թ.՝ նրանց կասաղի յարճակումը յետ մղուեց հիմնականում սերղական կառավարական զորերին օզնութեան հասած **իրանական զորերի**, իսկ վերջին դէղոմում՝ նաեւ ռուսական օրոճի վճռական միջամտութեամբ:

Յաւանաբար հենց 2014թ. ամառուայ այդ վճռորոշ իրաղարճութիւններից յետոյ դաժանական Մուսուլում՝ Թեհրանի օզնութեամբ առաւել ամբողջականօրէն ընկալեց ԻՊ-ի ամբողջ վճանզը թէ՛ իր դաժանակից Սիրիայի, նաեւ Իրաքի ու ամբողջ Մերձաւոր Արեւելի, թէ՛ ամբողջ աճարհի եւ առաջին հերթին՝ Ռուսաստանի համար: Ռուսական կողմը սկսեց սղառազինութիւն մասակարարել Իրաքի ճիայական կառավարութեանը: Իրաքի բանակի եւ նրա փաստական դաժանակից իրանական զորաջոկասների առաջին յաջողութիւններից յետոյ Իրաքի սղառազինութեան ու դաժանականութեան մասակարարումները վերսկսեց ԱՄՆ-ն, որը նաեւ սկսեց օղաղիս հարուճներ հասցնել ԻՊ-ին: Սակայն ԱՄՆ-ի հարուճները չկարողացան կանգնեցնել ԻՊ-ին: 2014թ. հոկտեմբերին ԱՄՆ սիղողուած գործի որեց իր ՌՕՌԻ-ի «Աղաղ» ուղղաթիռները, որոնք դաժանութեան սակ առան Բաղդաղի օղանաւակալանը: Մարտի մժաւ ԻԻԳ-ն, մասնաւորաղէս՝ ԻԳԿԿ-ի զորազները... 2014թ. աւարտուեց եւ 2015թ. սկսուեց Կոբանիի դաժանութեան մարտերը, որտեղ բալսուում էին ֆրղաբնակ այդ ֆաղաղ դաժարած ԻՊ-ի ուճերը (մոտ 9.000 զինուոր եւ մոտ 50 սանկ) եւ ֆաղաղ դաժանող ֆրղական զորաջոկասները (այսղէս կչուած «Կոբանիգրղի» 1-ին ճակատամարտ՝ 16.09.2014-26.01.2015 եւ 2-րդ ճակատամարտ՝ 25-29.06.2015):

«ՄԵՆՔ ԵՂԵԼ ԵՆՔ, ՄԵՆՔ ԿԱՆՔ, ՄԵՆՔ ԿԼԻՆԵՆՔ»

Նշանաբանով լավագույն գրական ստեղծագործությունների միջազգային մրցույթ

Այս մրցույթը մեկնարկել է 2005 թ.՝ Հայոց ցեղասպանության 90-րդ տարելիցի առթիվ: Մրցույթը կազմակերպվում է Հայաստանի, Արցախի, Սփյուռքի բարձր դասարանների աշակերտների և ուսանողների համար:

Մրցույթի հիմնական նպատակն է Հայաստանի, Արցախի, հայկական Սփյուռքի ուսանողներին ու աշակերտներին հաղորդակից դարձնել հայ ժողովրդի դասական անցյալին, հավաստեմանով նրա աղագայի հանդեպ, նպաստել Հայաստան-Սփյուռք հարաբերությունների զարգացման, ազգային միասնության աղահովման և հայադասակարգության գործին:

Մրցույթն անցկացվում է Ռուսաստանի հայերի միության, Համապարհային հայկական կոնգրեսի, ՀՀ Սփյուռքի նախարարության, ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարության կողմից:

- ❖ սնուզում և գնահատում է աշխատանքները
- ❖ սահմանում է մրցանակային շեղերը և անվանակարգերը
- ❖ որոշում է մրցույթի հաղթողներին և ցուցակը ներկայացնում Կազմկոմիտեի ֆունկցիաները

Մրցույթի արդյունքներն ուսանողների և աշակերտների համար կանփոփվեն առանձին-առանձին, յուրաքանչյուրին հասկացնելով երեխական շեղ:

Մրցույթի հաղթողներին դիմումներ և նվերներ են հանձնում ՌԴՄ նախագահ Արա Աբրահամյանը, ՀՀ Սփյուռքի նախարար Հանուս Հակոբյանը, ՀՀ Կրթության և գիտության փոխնախարար Մանուկ Սևրյանը, կոմպոզիտոր Ռոբերտ Ամիրխանյանը:

Ստրել ներկայացնում են հերթական մրցույթի դրամաները:

«Մենք եղել ենք, մենք կանք, մենք կլինենք» խորագրով բուհերի, միջնակարգ մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների ուսանողների և դոկտորների բարձր դասարանների աշակերտների համար անցկացվող լավագույն գրական ստեղծագործության 10-րդ միջազգային մրցույթի

ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳ

(մրցույթը նվիրվում է Հայաստանի Հանրապետության անկախության 25-ամյակին)

Ընդհանուր դրույթներ.

1.1 Ներկա դրույթներն սահմանում են «Մենք եղել ենք, մենք կանք, մենք կլինենք» խորագրով բուհերի, միջնակարգ մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների ուսանողների և դոկտորների բարձր դասարանների աշակերտների շրջանում անցկացվող լավագույն գրական ստեղծագործությունների միջազգային 10-րդ մրցույթի կարգավիճակը, թեման, նպատակն ու խնդիրները, մրցույթին մասնակցելու դրամաները, ինչպես նաև անցկացման կարգն ու ժամկետները:

1.2 Մրցույթն ունի միջազգային (համահայկական) կարգավիճակ, որին կարող են մասնակցել Հայաստանի Հանրապետության, Արցախի և հայկական սփյուռքի ուսանողներն ու բարձր դասարանի աշակերտները: Մրցույթին կարող են մասնակցել նաև այլազգի ներկայացուցիչներ:

1.3 Մրցույթի թեման է՝ «Համազգային միասնությունը հավաքական ուժի և հզորության գրավական»:

1.4 Մրցույթի հիմնական նպատակն է ի հայտ բերել Հայաստանի, Արցախի և հայկական սփյուռքի ուսանողների և աշակերտների լավագույն ստեղծագործությունները ներկա դարի մասնակցներին դիմակայելու գործում համազգային միասնության աղահովման հրամայականի, նրա դերի ու նշանակության, ինչպես նաև միասնականության, համախմբումի շեղակայանի, դրանց առանցքային արժեքների ու առանձնահատկությունների մասին:

1.5 Մրցույթն անցկացվում է «Ռուսաստանի հայերի միություն» համառուսաստանյան հասարակական կազմակերպության, «Համապարհային հայկական կոնգրես» հայկական հասարակական կազմակերպությունների միջազգային միության, ՀՀ Սփյուռքի նախարարության, ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարության կողմից:

1.6 Մրցույթն անցկացվում է 2016 թվականի մարտի 5-ից հունիսի 15-ը: Մրցույթի արդյունքներն կանփոփվեն սույն թվականի սեպտեմբերին, իսկ հաղթողների դարգետաններն հանդիսավոր արարողությունը կկայանա հոկտեմբերին:

2. Մրցույթային աշխատանքներին ներկայացվող դրամաները.

Մրցույթային աշխատանքներին ներկայացվող դրամաները ղեկավարվում են մրցույթի հիմնական նպատակներից, ուստի անհրաժեշտ է, որ դրամաները արժանապատիվ 21-րդ դարի մասնակցներին դրամաներում համազգային շեղերի շուրջ հայության շարքեր հասկանալի համախմբման համար անհրաժեշտ խնդիրներն ու դրանց լուծման եղանակները, յուրաքանչյուր հայ երիտասարդի, անկախ նրա բնակության վայրից ու ֆախագիտությունից, շեղն ու դերը առաջադրված խնդիր-

ների լուծման համար ծավալված համազգային արժանապատիվ գործընթացներում:

Ցանկալի է, որ դրամաները մասնակցները իրենց աշխատանքներում անդրադառնան համազգային միասնության գաղափարախոսության առանցքային արժեքներին ու առաջնահերթություններին, արժեքներն իրենց շեղակայուն՝ երիտասարդության միջավայրում ազգային շեղ կարեւորելու, հանուն ազգի գործելու գիտակցության ամրադրման վերաբերյալ:

Համազգային միասնության արժեքն ուժը, կենտրոնը համայն հայության հայրենի ճանաչված Հայաստանի Հանրապետությունն է: Այդ կարեւոր խնդիրը իրագործելու համար ղեկավարներն անհրաժեշտ է հայրենիքի: Ուստի ցանկալի է, որ դրամաները մրցույթի մասնակցները իրենց աշխատանքներում անդրադառնան Հայաստանի սնտեսական զարգացման, հզորացման գործընթացներում հայության շարքեր հասկանալի ներդրման գործունեության աղահովման, համահայկական հարուստ ներուժի արդյունավետ օգտագործման կարեւորագույն խնդիրներին: Ցանկալի է, որ մրցույթի մասնակցները ներկայացված աշխատանքներում փորձեն շեղներ իրենց շեղն ու դերը հայ ղեկավարության վերելին, բարգավաճմանը ծառայելու, համազգային միասնությանը իրենց մասնակցությունը բերելու գործում:

Համայն հայության հայրենիքի՝ Հայաստանի դաստիարակության խնդիրը, որովհետև համազգային միասնության առանցքային արժեքն ու առաջնահերթությունն է, ղեկավարներն անհրաժեշտ է շեղ գրադրել մրցույթային աշխատանքներում:

Մրցույթային աշխատանքների արդյունակ թեմա կարող է դառնալ նաև համազգային կյանքի կարեւորագույն խնդիրներից մեկը՝ Հայաստան-Սփյուռք ներկա գործակցությունը, որը գնալով ընդլայնվում է յուրաքանչյուր է:

3. Մրցույթի կազմակերպման և անցկացման կարգը.

Մրցույթը ղեկավարելու նպատակով ձեւավորվում է Կազմկոմիտե, որը որոշում է մրցույթի անցկացման ժամկետները, կարգը, ձեւավորում մրցույթային հանձնաժողով և անփոփոխ մրցույթի արդյունքները:

Մրցույթային հանձնաժողովը՝
❖ մշակում է աշխատանքների գնահատման չափորոշիչները

4. Հաղթողների դարգետանը.

Մրցույթում առաջին երեք շեղերը շահած թե՛ ուսանողները, եւ թե՛ աշակերտները կդարգետանվեն համազգային շեղակայով («Notebook» կամ շարքեր) և դիմումներով, իսկ առանձին անվանակարգերում հաղթողներն՝ արժեքավոր նվերներով և դասվագրերով:

5. Մրցույթին մասնակցելու դրամաները

Մրցույթի յուրաքանչյուր մասնակցի իրավունք ունի մրցույթին մասնակցել մեկ ստեղծագործությամբ, որը կարող է լինել ինչպես արձակ, այնպես էլ չափածո ստեղծագործություն (դասնված, բանաստեղծություն և այլն):

Մրցույթին մասնակցելու իրավունք են ստանում միայն ներկա կանոնակարգում նշված ժամկետում ուղարկված, թեմային ներկայացվող դրամաներին համապատասխանող, համակարգչով հավաքված աշխատանքները:

Հայաստանից և Արցախից ներկայացվող աշխատանքները ղեկավարվում են իրենց հայրենի լեզվով, իսկ այլ երկրների մասնակցներից կընդունվեն նաև ռուսերեն կամ անգլերեն լեզուներով գրված աշխատանքներ: Աշխատանքների ծավալը ղեկավարվում է իրենց համակարգչային 4-5 էջի սահմանում:

Աշխատանքները ներկայացվում են էլեկտրոնային շարքերակով՝ Word ֆորմատով, անձանք կամ փոստով:

Մրցույթային աշխատանքները դարձադրվում է կցել մասնակցի անձնական սկայլները դարձնակող ֆիդոսները:

- Ազգանուն
- Անուն
- Հայրանուն
- Ծննդյան թիվը
- Բնակության հասցեն
- Հեռախոսը
- Էլեկտրոնային փոստի հասցեն
- Ուսումնական հաստատության անվանումը, վայրը և հեռախոսահամարը:

Աշխատանքները կարող են ներկայացվել Մրցույթի կազմակերպիչների հասցեով՝

Ռուսաստանի հայերի միության և Համապարհային հայկական կոնգրեսի հայաստանյան մասնաճյուղ
f.Երեւան, Վարդանաց 16
Հեռ. (37493) 31 95 88
(37491) 36 32 13
Էլ. փոստ՝ vladis@netsys.am
կամ

ՀՀ սփյուռքի նախարարություն
ՀՀ, Երեւան, Վազգեն Սարգսյան 3
Էլ. փոստ՝ allarmenian@mindiaspora.am

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն
ՀՀ, Երեւան, Վազգեն Սարգսյան 3
Էլ. փոստ՝ kgnhanrakturun@mail.ru

Մրցույթի կազմկոմիտե

Ազգայնականություն

Թիվ 8(260)
7 ՄԱՐՏ,
2016

Արդի արվեստի մասկերատահների սեփականատեր, ավելցարարական Ֆրանսուա Շաբանյանը ներկայումս առաջնակարգ դեմ է միջազգային արվեստի աշխարհում: 2016 թ. հունվարի վերջերին Վենետիկում նրա իններորդ մասկերատահի բացումը առիթ դարձավ «Նուվել դ'Արմենի» (Nouvelles d'Arménie) ամսագրի հայաստանյան թղթակից ՍԵՂԱ ՍԱՎՅԱՆԻ հետ բացառիկ բովանդակալից հարցազրույցի, որը թարգմանաբար ներկայացնում ենք մեր ընթերցողներին:

- Պարոն Շաբանյան, Ձեր ծնողներն զբաղվում էին արվեստով:

- Ոչ, սակայն մենք տղայի մեջ մշակութային ժառանգություն էր անցանում: Տունը լի էր գեղանկարներով, եւ Եւրոպայից եկած ծնողները եւս եղբայրներին եւ ինձ հաճախ տանում էին թանգարաններ: Հորս բաժանեցիկ ծնողները հարուս էին, ունեին մանգանի, նավթի հանքեր եւ բազմաթիվ կալվածքներ: Բոլշևիկների հայտնվելը նրանց սնանկացրեց եւ ստիպեց գաղթել նախ Մարոկկո, ապա Ֆրանսիա, որի Մարսել ֆաղաֆում 1927 թ. ծնվեց հայրս: Ֆրանսիայում դարձաքաղաքացի դժվարությունները, բացելով աղիների սննդային մշակման ընկերություն նախ Մարսելում, ապա Փարիզում: «Բուայոդերի մոդերն» (Boyauderies Modernes) կոչվող այդ ձեռնարկությունը շուտով դարձավ իր ոլորտում ֆրանսիական առաջին ընկերությունը: Քսան սարի անց հայրս, որն ուզում էր բժշկությամբ զբաղվել, կիսատ թողեց իր ուսումը եւ իբրեւ ծնողատեր ու հնազանդ որդի միացավ դարձաքաղաքացի, ինչպես հաճախ լինում է հայկական ընտանիքներում: Մենք չորս եղբայրներով մասնադաս կրթականությամբ մեր հորը, եթե նա 1970-ականներին չսնամականար: Դա լավ ծանր հարված եղավ, քանի որ իմ ընտանիքը կրկին ամեն ինչ կորցրեց: Իսկ ինձ համար դա վճռորոշ եղավ, քանի որ ստիպված կիսատ թողեցի ուսումս եւ սկսեցի աշխատել:

- Ձեր երեք եղբայրների հետ ընտանեկան գործի շարունակմանը ձգտելով՝ արդյոք Դուք համադասախաձան ուսում էիք ստանալ:

- Ոչ: Ես երաժշտագիտություն եմ ուսուցել Սորբոնում (Paris) եւ սովորել եմ սաֆտֆոն նվագել: Երբ հայրս սնանկացավ, ես դաստաստվում էի ընդունվել կոնսերվատորիա: Ստիպված ամեն ինչից հրաժարվեցի եւ «Ալետ» (Hachette) հրատարակչական ընկերությունում դարձա հանրագիտական վաճառող: Որոշ ժամանակ անց դարձա նրանց առաջնակարգ վաճառողներից մեկը, ինչը թույլ տվեց ինձ մեջ բացահայտել առեսրային ձիրք եւ մինչեւ 26 տարեկան հասակս (1981) անցնել արվեստի գրքերի եւ գրասերների ոլորտ: Հետո գրասերների վաճառամիջոցող դարձա մինչեւ 30 տարեկան հասակս (1986): Արդի արվեստագետների մասկերատահում արվեստի գրքերին հաղորդակցվելով վարակվեցի արվեստի վիրուսով: Հավաքողներին գրքեր վաճառելու հետ կապված այդ աշխատանքի շնորհիվ ես ոչ միայն կրթվեցի, այլեւ կարողացա ճանաչել որոշ անվանի արվեստագետների, ինչպիսիք են Բեռնար Բյուֆեն, Իվ Բայեն, Պիեռ-Իվ Տրեմուան եւ ուրիշներ: Դրանից հետո սկսեցի էսսայիստների եւ վիճակագրությունների ցուցահանդեսներ կազմակերպել՝ տարածքներ վարձելով տնտեսականներում եւ տրանսպորտում, մինչեւ որ Անսիում իմ ա-

ռաջին մասկերատահը բացեցի 1990 թվականին: 1990-2004 թթ., այսինքն՝ տասնչորս տարվա ընթացքում Անսիում, Սեն-Պոլ դը Վանսում, ՕՆՖյուրում, Կուրսվելում, Մըժետում եւ Վալ դ Իզերում ստեղծեցի մասկերատահների առաջին ցանցը «Շաբանյան-Լը Բարոն» (Chabanian-Le Baron) (Լը Բարոնը իմ այն ժամանակվա կողակցուհու ազգանունն է): Հետո մենք վաճառեցինք մասկերատահների այդ ցանցը, եւ ես հաստատվեցի Շվեյցարիայում, որտեղ 2004 թվականին արդի արվեստի իմ առաջին մասկերատահը (Bel Air Fine Art) բացեցի ժնեի Կուրսի փողոցի թիվ 7-ում, Բել Էր հրատարակից ոչ հեռու:

- 2004 թ. ժնեում Bel Air Fine Art մասկերատահի ստեղծումից ի վեր Դուք նշանակալի ճանապարհ եք անցել, քանի որ այսօր Եվրոպայում ունեք ինը մասկերատահների ցանց: Որո՞ւմ եք դրանք:

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՇԱԲԱՆՅԱՆ Կամ արդի արվեստի կիրքը

- Շվեյցարիայում ունեմ չորս մասկերատահ (ժնեում, Վերբիեում, Գոսաա-սում, Կրանս-Սոնսանայում), Ֆրանսիայում՝ երեք (երկուսը Սեն-Տրոյեում եւ մեկը Փարիզի Վոժ հրատարակում), Իսպանիայում՝ երկու (մեկը Ֆորե դեյ Մարմիում եւ մյուսը Վենետիկում, որի բացումը կատարեցի հունվարի վերջերին): Ի դեպ, ամեն սարի ցուցահանդես եմ կազմակերպում Աբու Դաբիում, Դուբայում եւ Բեյրութում: Ինչ վերաբերում է Ֆրանսիային, ընդգծում եմ, որ իմ որդի Գրեգորին է զբաղվում Սեն-Տրոյեի երկու մասկերատահներով եւ հենց ինքն է ղեկավարելու Կաննում իմ բացելի սրահը: Այսօր, մասկերատահը ընտանեկան գործ է դարձել, ինչը լավ հայկական է:

- Ինչո՞վ կբացատրեք Bel Air Fine Art-ի տրամադրիչ աճը նվազ քան տասնհինգ տարում:

- Առաջին մասնաձև. մենք առաջիններն էինք, որ ցուցադրություն կազմակերպեցինք դառնականապես եւ լրգամի առողջարանային ֆաղաֆներում, այսինքն գրաստեղծային միջավայրում: Մեր նրատակն էր դիմել արձակուրդում զսնվող մարդկանց, որոնց մշակական այցելուներ դարձրինք սարիների ընթացքում: Այսօր, առանց նախնական հասցեագրման, գրոյից սկսելով, այցելուներ ձեռավորեցինք ազատ զբաղմունքի սեր անձանց եւ ձեռնարկատերերի միջավայրում: Երկրորդ մասնաձև. մենք առաջիններից էինք, որ սիրեցինք մասկերատահները Post Pop Art-ը եւ լավ արագորեն այդ աստիճանում դարձանք ամենակարեւոր մասկերատահներից մեկը: Վերջապես, մեր առաջընթացը համընկավ ավանդական մասկերատահների վախճանին, մասկերատահներ, որոնք տեղայնացած էին որեւէ ֆաղաֆում, դրանք բացում էին գրեթե ըստ ժամադրության եւ ընդունում էին լրիկ տեղական բուրժուազիային: Այսօր նման մասկերատահներն անհետացել են, փոխարինվելով մասկերատահների միջազգային ցանցերով, ինչպիսիք մերն է: Այսօր, մի քանի արվեստակիցների հետ միասին մենք հեղափոխեցինք արդի արվեստի տուկայի մի մասը: Ես ոչ թե հետեւորդ եմ, այլ շուրջ ստեղծող:

- Ինչո՞ւ մասնագիտացաք Post Pop Art-ի մեջ:

- Որովհետեւ սիրում եմ 1960-70-ականներին Պոպ արվեստ (Pop Art) ստեղծած Էնդի Ուարհոլին: Ես կարծում եմ՝ նա հեղափոխեց եւ արվեստի աշխարհը եւ իր ներկայությունը հաստատեց ինչպես գեղարվեստի, այնպես էլ գովազդի եւ կինոյի միջավայրում: Պոպ արվեստը իրոք հետք թողեց մի քանի սերունդների մեջ, գիտակցության եւ հոգու մեջ: 1980-2000 թթ. եղան Ուարհոլի «զավակներ», ինչպիսիք են Ջեֆ Կունսը եւ Դանիեն Հիրսթը: Իսկ 2000 թվականից ի վեր Post Pop Art-ի շնորհիվ կան Ուարհոլի «թոռներ»: Այսօր, սեռում եմ, որ արվեստագետների սերունդները հաջողում են միայն, անդադար հարստացնելով շարժումը. եթե ժամանակին Էնդի Ուարհոլը նկարեց դուլար, ապա այսօր Կառլ Լագա-սը ֆանդակում է այն: Ինձ դուր է գալիս նաեւ այն, որ ժողովրդական մշակույթի կուլտերը (Մերիլին Սոննո, Էլիզաբեթ Թեյլոր, Մաո եւ այլն) կամ առարկաները

անձանց թվի բազմապատկումը) եւ միաժամանակ արվեստին մերձեցնելու մարդկանց մասնաձևը մեր ժամանակների մարդկանց մասնաձևը: Տեսեք արվեստի մեծ ցուցադրությունների հաջողությունը եւ հազվի առեք, որ մասկերատահները դարձել են ազատության տարածք. մարդիկ չեն վարանում իրենց ցերեկային ընդմիջման դահլիճ այնտեղ մտնելու դարձաքաղաքացի արվեստի գործեր դիտելու համար: Հավելեմ, որ ներկայիս անչափ նյութաթափ, կոմիքս եւ վիրտուալ աշխարհում մարդիկ ունեն իսկական հույզերի մասնաձևը: Դրանց աղբյուրը ոչ այնքան կոնցեպտուալ եւ արտասակարկ արվեստն է, որքան մասկերատահ, ժողովրդային, գեղագիտական, շոքափելի եւ հասկանալի արվեստը, որը դիմում է ոչ թե մեքին, այլ սրտին, ինչպես Post Pop Art-ը: Արդ, հենց դա է իմ սերը:

- Պատկերատահի սեր լինելուց բացի արդյոք հավաքող եք:

(դուլար, Նյու Յորք եւ այլն) վիճարկող սկյալ շարժումը ժողովրդային, հույժ կենդանի եւ համընդհանուր արվեստ է:

- Ձեր ներկայացրած Post Pop Art-ի արվեստագետներից ո՞ւմ եք նախընտրում:

- Անկարելի է դասակարգել, որ ես ընտրություն կատարեմ զավակներս միջե: Յուրաֆանյուր արվեստագետ առանձնահատուկ հույժ է մասնաձևում: Նաեւ նկատի ունեցեք, որ մասկերատահների սերերի եւ արվեստագետների միջե գոյություն ունի ոչ միայն խիստ անձնական կապ, այլեւ իմացությունների ընդհանրացում, որի շնորհիվ արվեստագետները իրենց ներկայացնող մասկերատահների սերերի հետ որդեգրում են որոշակի աշխատանք:

- Ինչպիսի՞ն են Bel Air Fine Art-ի զարգացման հեռանկարները:

- Ներկայումս ես ունեմ ավելի քան տասը հազար հավաքող եւ ամեն սարի վաճառում եմ հազարից ավելի ստեղծագործություն: Նախատեսում եմ առաջիկա երեք տարում բացել 4-5 նոր մասկերատահ (Կաննում, Լոնդոնում, Սամբուրում եւ Երկրորդ Փարիզում) եւ կրկնապատկել իմ առեսրատահայնությունը: Իրականում Bel Air Fine Art-ի ենթադրելի զարգացումը մասն է կազմում ընդհանուր դիմամիջավայրի, որը բնութագրվում է առաջնակարգ արվեստի ցուցահանդեսների (որը աշխարհում արվեստագետների եւ արվեստի գործերի գնման միջոցներ ունեցող

իմացությունների սերերի մեծ մասը, ես նաեւ հավաքող եմ: Հավաքում եմ գեղեցիկ գրքեր, փորագրանկարներ, դրանց արտադրող եւ գծանկարներ, ինչպես նաեւ արդի արվեստի գեղանկարներ եւ ֆանդակներ: Եվ մասկերատահների սերերից լավագույնն եմ եւս էլ երբեմն վաճառքի եմ համում իմ հավաքածուի որոշ գործեր: Ես կրթոս անկուրս եմ:

- 2015-ի հոկտեմբերին Հայոց ցեղասպանության հիշատակման միջոցառումների շրջանակում Դուք ժնեում, Ձեր գլխավոր մասկերատահում կազմակերպեցիք Roots («Արմասներ») կոչվող ցուցադրություն: Այդ առիթով Տիգրան Համասյանին հրավիրեցիք որդեգրելու համապատասխան ժողովրդագրական նվագելու սաֆոնոնահար Գիյոմ Պերեի հետ՝ ավազար Թամար Էսթեյանի մասնակցությամբ: Ի՞նչ կարող եք դասել բացառապես հայ արվեստագետների նվիրված այդ ցուցահանդեսի մասին:

- Ես իմ ժնեյան մասկերատահում 2005-ին արդեն կազմակերպել էի ցուցադրություն հայ արվեստագետների հետ: Այնպես որ 2015-ի Roots-ը երկրորդն է: Սա նշանակում է, որ ես անդադար չեմ հիշեցնում հայ լինելու եւ ժամանակաչափ անցկացնում արմատներս հիշատակելով: Սակայն ինձ թվաց, որ 100-ամյակի տարին լավագույն էր արվեստի առիթ տալու հայերիս, քանի որ, իմ կարծիքով, չափազանց զուտ եմ: Ինձ թվաց, որ հարկավոր էր դրանից օգտվել ինչ-որ բան ստեղծելու համար: Եթե է, բացման տեղում ամենի թվով բավական սահմանափակ էր, քանի որ կարող էի ընդունել միայն երկու հարյուր մարդու, եւ Roots ցուցահանդեսն էլ տեղը ընդամենը մեկ շաբաթ (հոկտեմբերի 12-18-ը): Սակայն իմ բոլոր տարի հազար հավաքողները ստացան ծանուցագիր եւ տեղեկացան ինչպես տեղափոխվել, այնպես էլ արմատներս նվիրված ցուցադրության մասին: 2015-ին ես միակ հայ մարդը չեմ, որ որոշեցի մի բան կազմակերպել. բազմաթիվ հայեր սեփական նախաձեռնությամբ միջոցառումներ կազմակերպեցին իրենց բնակության վայրերում: Յուրաֆանյուրն իր անկյունում մի քան դրեց, եւ ես էլ ուզեցի ինձ դնել:

Մեկանյա ԲԱՂԱՅԱՆ

«ՍՅՈՒՐՄԵԼՅԱՆԸ ԵՎ «ԱՅԱՍՏԱՆԸ»

Գրողին հասկանալու համար զգալ է ղեկս նրա բառի ուժն ու ներքին ձգողականությունը՝ ինչպես է աշխարհը ներծծվում խոսքի սարողության մեջ: Երբ բառը չի զուգվում ավելորդ շեղումներով, ավելի ճշգրտելի է դառնում իրական աղբյուրը:

Լեւոն Ջավեն Սյուրմեյանի գրականության լեզուն անզուգական է, ոգին հայկական է: «...թոյլ տու՛մ որ յիժեցնեն ձեզի, թէ ես ալ մեկն եմ անոնցմէ, որ ետ դարձան մահուան ճանապարհն եւ որ իրենց սիրտերուն մէջ կը կրեն անմահական բաղձանքները Հայրութեան»: Այդ հիշեցման վավերականությունը իր գրականությունն է, այն ժառանգությունը, որ մնացել է մեզ: Ամերիկյան միջավայրում կայացած եւ կյանքն անցկացրած գրողն իր արմատներին ու երկրին կապված էր խորապէս: «Բայց, սիկիններ եւ դարուններ, ես ուզում եմ աշխարհին ստել՝ Հայաստանն իր ղեկավարությունը կառուցեց այս ժայռերի վրա, եւ այստեղ ավելի քան կյանքի ուրախությունները, երբ մենք հիշում ենք դառն անցյալը: Այս ժայռերը շողում են հայկական երազով, եւ ամենուրեք մարդկանց երազն է դա: Բաժանված, ցրուցան՝ մենք մնում ենք մեկ ազգ, եւ հոգ չէ՝ որտեղ են ամբողջ մեզանից ոճանք, եւ ինչ լեզվով ենք խոսում, այս հողը ձգում է մեզ...»: Այս ցափուցիչ, աշխարհով մեկ տարածված լինելը կարծես ճակատագրական վիճակ է մեզ համար՝ դառն իրողության հետեւանք, թէ՛ հիմա արդեն՝ ազգային բնավորություն, բայց երեսուրթն ասես խորհուրդ է կրում, որ խելացի օգտագործելու դարազայում ուժ ունի մեզը... բայց մենք անփութ ենք մեր ունեցածի ու ճակատագրի հանդեպ, հաճախ՝ անհետեւողական: Անցյալի մեծերի վարքն ու իմաստությունները հիշեցման եւ սթափեցման համար են նաեւ:

Սյուրմեյանի ծննդյան 110-ամյակի առիթով անցած տարի լույս տեսավ Վեսա Հարությունյանի՝ «Լեւոն Ջավեն Սյուրմեյանի կյանքն ու գրական-հասարակական գործունեությունը» գիրքը, որ նրա 40-ամյա վաղեմության դիտարկումն էր՝ ժամանակին չսղաքված: Գրական միջավայրում եւ մամուլում եղած դրական արձագանքների տրամադրությամբ՝

Սերգեյ Գալստյանը նախաձեռնեց եւ կազմեց նոր ժողովածու՝ «Սյուրմեյանը եւ Հայաստանը» խորագրով, որ լույս տեսավ օրերս: Գիրքը մեկ անգամ եւս գրողին հայաստանյան հանրությանը ներկայացնելու, նրա գրականությանն ուսանելի հեֆերը սերտելու առիթ է: Վեսա Հարությունյանի հոգածությամբ մինչ այդ լույս էր տեսել գրողի «Լոյս զուարթ»՝ 20 բանաստեղծություններից բաղկացած փոփոխ ժողովածուն, որի առաջին հրատարակությունը կայացել էր 1924-ին, Փարիզում, Վահան Թեֆեյանի նախաձեռնությամբ, առաջաբանով եւ անձնական միջոցներով. այն հայերենով գրված Սյուրմեյանի առաջին եւ վերջին գործն է: Այս հրատարակությունները նախընթաց օրջանում եղածի հետ մեզանում հնարավորինս ամբողջացնում են նրա գրականությունը, նաեւ գրողի մարդկային նկարագրի մասին ղայտարացում սայիս: Ինչպես Ս. Գալստյանն է գրում առաջաբանում, Հայաստանը ներկայացված է Սյուրմեյանի աչքերով, գրողը՝ Հայաստանի մտավորականության դիտարկումից: Գրքի երկու հիմնական մասերից առաջինում ներկայացված են «Ձեզ եմ դիմում, սիկնայք եւ դարունայք» կենսագրական վեպից հայաստանյան այցի տղավորությունների հասվածներ, որոնցում վերադարձի զգացումները, նկարագրությունները դարձ են, անմիջական ու գեղեցիկ եւ, իր իսկ բառն օգտագործելով, այնքան նկարագրող, որ տղերի միջոց սարսանական արեւի փայլ, հայրենի հողի ու մրգերի համ է ասես բուրում:

Ներկայացված է նաեւ «Լոյս զուարթ» բանաստեղծական ժողովածուն, կից՝ Վ. Հարությունյանի համառոտ գրությամբ. գողտրիկ ֆերվածներ, որոնցում արձագանքված հոգեաշխարհի ցարժերն ու զգացումները կարոտի, սխրության, հիշողության մեղեդիներ են, որոնց խոսքով արտահայտությունը «...Մեղելներուս իբրեւ խաչ՝ ես այս ծառը սնկեցի...» տղի, բանաստեղծության մեջ հասել է կատարելության: Այն կարծես ֆանդակ է, հավերժական մի խաչքար:

Գրքի հաջորդ բաժնում Սյուրմեյանը ներկայացվում է հայաստանյան մտավորականների հայացքով՝ Արմեն Հովակիմյան, Հակոբ Միխայելյան, Լյուդվիգ Կարադեֆյան: Առանձին հասվածով ներկայացված են Արամ Արսենյանի, Պետրոս Դեմիրճյանի, Վարդան Դերիկյանի, Ռոմեն Կոզմոյանի, Ավիկ Իսահակյանի, Թորոս Թորանյանի, Ռուբեն Հովսեփյանի, Սերժ Սրամոնյանի, Մելանյա Բաղայանի անդրադարձները, կարծիքները Վեսա Հարությունյանի գրքի մասին: Հետաքրքիր է Սյուրմեյանին վերաբերող մատուցների մասին ղայտարացում Ավիկ Իսահակյանի գրությունը. 1948-ին Ավետիս Իսահակյանին ուղարկված նամակում գրողը շնորհակալությամբ դիմում է նրան՝ ֆոզը ցուցաբերած բարոյական աջակցության համար: Ներկայացված է Անդրանիկ Քոչարի մի լուսանկար՝ արված 1964-ին, Դիլիջանում. Սյուրմեյանը՝ Սարյանի, Սիրզոյանի եւ Ասանավոր մի խումբ մտավորականների հետ: Գնահատական - դիտարկումներ է դարձնում Վ. Դերիկյանի

գրությունը՝ ուսադրությունը մասնավորապես հրավիրելով գրողի հրատարակագրության եւ անգլիագիր հայ գրողներին վերադարձված դերի մասին անդրադարձներին:

Օտարագրության մեակութային - հոգեբանական երկվությանն անդրադարձնելով Ռ. Հովսեփյանը գրում է. «Սարոյանը կարող էր մոռանալ իր արմատները, ամբողջովին սրվեր ամերիկյան իրականությանը, եւ այդպես «չմեռներ»: Բայց կփրկվե՛ր: Նույնը եւ Լեւոն Ջավեն Սյուրմեյանը: Հայերենով ընդամենը մի լրարիկ բանաստեղծական գիրք հրատարակելուց հետո նա անցավ անգլերենին եւ կարծես բռնեց գիտական ճուլման կործանարար ճանապարհը, որով անցել էր Մայլ Առլեն ավագը, անցել էին, թերեւս, Շաքեր, ում անունները չենք էլ իմանում: Կողմից դիտողը հենց այդպես էլ ղեկ է ընկավ Սյուրմեյանին, եթե թեմանում մեկ անգամ «խաբածը» չվճռեր խաբել կրկին՝ այս դեպքում ուժացում կոչվող թեմանում:

«...Ոճանկ կը կարծեն, թէ լրան են հայ գրականութիւնը, քանի որ հայերէն չեն գրեր այլեւս: Բայց երկու լեզուով գրականութիւն ընելը անկարելի է ինձ համար: Անէն լեզու ունի իր մասնաւոր ոգին, իր եղանակն ու կոչոյթը եւ իր ոճի գաղտնիքները: Ինչպէս որ ըսած են ուրիշ առիթով մը՝ ես կորսնցուցի հայ լեզուին կոչիւր որդեսոյսի - ինձ եւ ժողովուրդիս բարիքին համար՝ ցափիւ կոչիւր Հայ Հոգիին, որ ասելի կարեւոր է:

... Չկայ մէկը որ հայ լեզուն սիրէ ինձմէ ասելի խորապէս: Բայց ես կը հաւատամ որդեսոյսի ամերիկեան գրող ավելի մեծ չափով ծառայել իմ ժողովուրդիս ու անգլերէն գրելով՝ չեմ դարդիր հայ գրող մը ըլլալէ», այսպէս է մեկնաբանել լեզվական երկվության իր զգացումը գրողը:

Գիրքն ամբողջացնում են Սյուրմեյանի նամակագրուց մի փունջ, նաեւ՝ ձեռագիր մտուցների եւ «Կյանքը լուսանկարում» էջերը:

Մեակը գերմաներեն թարգմանելու առիթ հանդիսացավ Մեակ անունով մի հայ

Փետրվարի 20-ին ուս երեկոյան Բեռլինի գրականության սան դահլիճը լեցուն էր. տեղի ունեցավ Պարույր Մեակի ստեղծագործությունների փոփոխ ժողովածուի շնորհանդեսը: Ներկաների ցարքում էին Գերմանիայում ՀՀ դեսպան Ալեոս Սմբասյանը, Գերմանիայի Հայ ակադեմիականների միության նախագահ Ազատ Օրդու-

խանյանը, հայկական համայնքի բազմաթիվ անդամներ, հայ ուսանողներ, գերմանացի ընթերցասերներ, թուրք մտավորականներ եւ այլ հյուրեր: Und sticht in meine Seele՝ «Ու ծակում հոգիս» վերնագրված եւ 104 էջից բաղկացած գիրքը լույս է տեսել 2015-ին «Հանս Շիլեր» հրատարակչությանը՝ վեր-

ջինիս հովանու ներքո: Այն, ինչպես եւ խորագրում է նշված, ներառում է 24 եւ 4 բանաստեղծություններ, որոնք հրատարակվել են Ցեղասպանության հարյուրամյա տարելիցի կադակությամբ:

Նախաձեռնության հեղինակ, Բոխումի գրողների միության նախագահ Տիկին Հայրե Ռիկը իր ժամփոփություններից մեկի ժամանակ ղայտարացում դիմել է Մեակ անունով մի հայի: Ձրույցը հասկապես անվան հետ կապված տղավորիչ է եղել, նա բացահայտել է հայ անվանի բանաստեղծ Պարույր Մեակին: Որո՞ւ բանաստեղծություններ կարդալուց, ուսումնասիրելուց հետո, որոշում է կայացրել անղայման թարգմանել:

Գրքի թարգմանիչներից գրող, բանաստեղծուհի Ազատի Սկրսյանը ղայտարացում է, որ մի օր դարուն Ազատ Օրդուխանյանը ղանգահարեց իրեն. «Մեակ թարգմանելու առաջարկին այդ ասացի, այդ ժամանակ չգիտեի, թե այդ «այոն» ինչ մեծ ղայտարացումն էր, չնայած որ թարգմանության փորձը կար: Շուրջ երկու տարի իմ ազատ ժամանակը տրամադրել եմ այս գործին»:

«Մեր գործը միայն միջոնրդի դերն էր, հավաստիացնում է դարուն Օրդուխանյանը»:

Նյանը,՝ երկու թարգմանիչները միասին աշխատել են թե՛ Բոխումում, թե՛ Վիսթրադեում: Երբ արդեն գիրքը ղայտարացում էր, որ 1000-ից 200-ը ղեկ է ղանք, դրանից 30 մեմ վերցրեցինք, մնացածը՝ Բոխումի գրողների միությունը»:

Փետրվարի 19-ին գրքի շնորհանդեսը տեղի ունեցավ Փոթսդամում՝ Լեփսիուսի սանը, որը տարիներ արդեն հայկական շնչով է լցված: Ավելի վաղ թարգմանության հեղինակներն այն ներկայացրել են Գերմանիայի եւ Հայաստանի տարբեր ֆոնդներում: Բեռլինում նրանց ելույթը հուղունմառաս էր: Երաժշտական կատարումներով հանդես եկան երգիչ-դեսասան Ստեփան Գանսրայանը եւ թավջութակահարուհի Զրիսիանե Կոնրադ:

«Հրաշալի միջոցառում էր: Պարույր Մեակի հասկանալ, ընկալել եւ թարգմանել ու հասցնել այլ ազգի, այլ մեակութի, համարում եմ, որ մեմ մեծ գործ ենք արել: Այս ամենի համար շնորհակալություն եմ հայտնում թարգմանիչներին եւ Շիլեր հրատարակչությանը»,՝ մեզ հետ գրույցում նեցե դարուն Ալեոս Սմբասյանը:

ԱԶՏԱՆԵ ԱՄՔԵԼՅԱՆ Արվեստագիտության քեկնամու

Ամերիկահայ հայտնի դերասան եւ դրոշմուներ Նորա Արմանի կողմից 2013-ին Նյու Յորքում հիմնադրված SR - Socially Relevant Film Festival New York փառասնոր 2016 թվականին կենդանույի մարտի 14-20-ը: Փառասնուն մերկայացված են բազմաթիվ հասարակական, սոցիալական խնդիրներ ընդգրկող ֆիլմեր՝ աշխարհի տարբեր երկրներից: Այս տարի Հայաստանից մերկայացված է հինգ ֆիլմ. Արա Երնջակյանի «Խավարում», Ռուբեն Փաշինյանի «Տղան, ուր է Եփրատը», Մարինե Զոհարյանի եւ Սոնա Զոհարյանի «Ինչդեռ անցնել» (Ջիլիզից Ջիլիզ), Աննա Բայաթյանի «Արդեն գիտեմ» եւ Արեն Մալաֆյանի «Աղջիկը լուսնի վրա» ֆիլմերը: Ռեժիսորների հետ հետեւյալ հարցերի շուրջ զրուցել է Լիլիթ Սովակյանը:

1. Ինչի՞ մասին է ֆիլմը: 2. Ինչդե՞ռ ծագեց ֆիլմը նկարելու գաղափարը: 3. Ռեժիսորի համար Ի՞նչ է նշանակում SR - Socially Relevant Film Festival New York -ին մասնակցելը: 4. Առաջին անգամ՞ է լինում Նյու Յորքում եւ մասնակցում փառասնին: 5. Ո՞վ է ֆիլմի հանդիսատեսը:

Արա Երնջակյան.

«Խավարում»-

2014 թվական, 15 րոպե
- Ֆիլմը հիշեցում է այն մասին, որ դասերազմի եւ կոնֆլիկտի ժամանակ ամենախոցելի շեղումներն են, մեծերի սխալներից առաջին հերթին տուժում են երեխաները:

Արդեն վաս ավանդույթ է դարձել, որ Յեղատաղանության մասին բոլոր ֆիլմերում լացի, ողբի, յաթաղանի, արյան քարաններ կան: Հանդիսատեսը հագեցել է այդ մոտեցումից, որն արդեն որեւէ հույզ չի առաջացնում: Ահա ցանկություն առաջացավ նկարել մի ֆիլմ, որտեղ չեն լինի այդ ծեծված քարանները: Ուրախ եմ, որ ֆիլմը առանց մի կաթիլ արյունի կարողացավ հուզել:

Ես մի փոքր հետեւողական չեմ իմ կասարած գործերը միջազգային աստիճաններում մերկայացնելու հարցում: Դա հաճախ անում են իմ մեծերը մարդիկ: Այս դեպքում նույնպես տաղանդավոր դերասան եւ դրոշմուներ Նորա Արմանին, իմանալով այս ֆիլմի մասին, առաջարկեց այն մերկայացնել իր հիմնադրած փառասնում, որը բարձրացնում է սոցիալական հարցեր:

Ֆիլմը մերկայացվել է բազմաթիվ միջազգային փառասնների, ցուցադրվել եվրոպական շաբաթական, եւ միջոցառումներ են լավ գնահատվում ու կարծիքներ: Հայաստանում ցուցադրվել է «Ոսկե ծիրան» փառասնում: Նյույորքյան փառասնում մերկայացվում է առաջին անգամ: Ինչու չեն մեկնելու Նյու Յորք, բայց սիրով կհետեւեն փառասնին ընթացքին:

Կուզեի, որ ֆիլմը գնահատվեր ինչպես հայ, այնպես էլ օտարազգի հանդիսատեսի կողմից, որպեսզի ամեն մարդ կարողանար այս խնդիրը կրել իր վրա: Աշխարհում միջոց էլ տեղի են ունենում նույն բաները՝ անկախ ազգությունից ու վայրից: Ֆիլմը երեխաների միջոցով մեծահասակներին է փոխանցում կարեւոր դասեր, որը համաձայնաբեր խնդիր է:

Վստահ եմ, որ բոլորն էլ կարող են լինել իմ հանդիսատեսը, հասկալի են նրանք, ովքեր անհարբեր չեն երեխաների ճակատագրի հանդեպ:

Ռուբեն Փաշինյան.

«Տղան, ուր է Եփրատը»-

2015 թվական, 20 րոպե
Ֆիլմի ռեժիսոր, սցենարի հեղինակ, դրոշմուներ, ձեռագրման հեղինակ, երկրորդ դերի դերակատար

- Ֆիլմը առնչվում է Հայոց ցեղասպանության թեմային, բայց ոչ թե ցավի, կորստի ու մահվան մասին է, այլ դրոշմաբան աստիճանի ու լավատեսության:

Կյանքը ցարունակվում է եւ դեռ չէ արդեւ միայն անցյալի հուշերով: Ֆիլմի սյուժեն իրական դեպք է: Յեղատաղանություն վերադարձ դադարը, որ ԱՄՆ-ից այցելել էր Հայաստան, սկզբում անհասկանալի էր, թե ինչու էր ճանապարհորդության ընթացքում փնտրում Եփրատը: Ես նրան բացատրեցի, որ Եփրատն այստեղ չէ: Ֆիլմի վերջում նա ասում է. «Ես գիտեմ, որ Հայաստանում Եփրատը չկան եւ փառք Աստուծո, որ չկան»: Ֆիլմը շատ դարձ է ու թեթեւ, նույնիսկ փոքրիկ կատակերգական դրվագներ կան:

Ես առաջին հերթին գրող եմ, հետո դերասան, ռեժիսոր եւ երաժիշտ: Կարծում եմ, որ կինոն արվեստի այնպիսի ժանր է, որի հետ առնչվող արվեստագետը չի

հայկական եւ վրացական կողմերի: Լուսինեն աղջնակ է, որն ասում է Հայաստանում զենվոր գյուղում, երազում է ծեցնել սահմանից այն կողմ արդող տաշիկին եւ մյուս բարեկամներին: Չնայած նրանց միջոց ընդամենը մեկ կիլոմետր տարածություն է, գյուղերն առանձին աշխարհներ են, քանի որ անհարձար սահմանը մարդկանց սիրտում է կտրել հարյուրավոր կիլոմետրեր՝ գյուղին հասնելու համար: Լուսինեն, նրա ընտանիքը եւ համագյուղացիներն ամեն օր նույն հարցերի առաջ են. ի՞նչ է սահմանը, որտեղ է այն եւ ի՞նչի՞ համար է: Պատասխանները փնտրում էր Լուսինեն ճամփորդություն է ձեռնարկում Ջիլիզից Ջիլիզ:

թյամբ: Գլխավոր դերում խաղում է Սեն Ասատրյանը: Երբ Սենին տեսա, հասկացա, որ ուզում եմ նրան նկարել: Հետո կարդացի ռուս գրող Դ. Խարմսի նամակներից մեկը, Սենի կերպարն ու Խարմսի նամակը խոնորեցի իրար եւ դարձավ այս ֆիլմի սցենարը:

Կարծում եմ որեւէ ռեժիսորի համար շատ կարեւոր է նման մասշտաբային կինոփառասնում մասնակցելը: Դա մեծ հնարավորություն է եւ լավագույն առիթ այլ ռեժիսորների եւ դրոշմուների հետ շփվելու: SR-Socially Relevant Film Festival New York փառասնում իմ նշանակալից համընկնում է ֆիլմի ասելիքին:

Նյու Յորքում չեմ եղել, դա իմ երազանքներից մեկն էր: Անչափ շնորհակալ եմ

ՆՈՐԱ ԱՐՄԱՆԻ ԵՅՈՒՅՈՐՔՅԱՆ ՓԱՌԱՏՈՒՆ 5 ԿԱՐԵՎԱՄԵՏՐԱԺ ՖԻԼՄ ՆԱՅԱՍԱՆԻՑ

Նորա Արմանի

կարող ունենալ միայն մեկ մասնագիտություն: «Տղան, ուր է Եփրատը» դասվածով, որի հիման վրա նկարահանվել է ֆիլմը, գրել եւ ռուսերեն: Այն մրցանակներ ստացավ Ռուսաստանում տեղի ունեցած «Հայկական մոսկվեր» եւ Ճապոնի Երիտասարդ գրողների փառասնում: Բոլորը միաբերան ասում էին, որ դասվածովից շատ լավ ֆիլմ կսացվի: Հասկացա, որ դարձավ եւ ամել այդ գործը: Ֆիլմը կայացավ գլխավոր դերասան Վիգեն Ստեփանյանի մասնակցությամբ: Առաջին րոպեներից նա շատ արագ ընկալեց իր դերը: Ֆիլմը օղորտացրեց Հայկոյր Կարանֆիլյանին է, որին հասուն շնորհակալություն եմ հայտնում: Նա տաղանդավոր օղորտացր է, Արենյան Հայաստանի մասին 25 վավերագրական ֆիլմերի հեղինակ:

Շատ ուրախ եմ, որ դասվում եմ ֆիլմի մերկայացնելու իմ վաղեմի ծանոթ, հրաշալի մարդ եւ արվեստագետ Նորա Արմանի հիմնադրած փառասնում, որն արդեն միջազգային ճանաչում է ձեռք բերել:

Ես Նյու Յորքում լինելու եմ երկրորդ անգամ: Կինոփառասնին մասնակցում եմ առաջին անգամ: Դա ինձ համար կրկնակի հաճույք է՝ հանդիպում ֆուլաֆի հետ, որտեղ արժեք մի մաս է մնացել եւ մասնակցություն փառասնին, որտեղ յուրաքանչյուր ռեժիսոր եւ դերասան հոգար կլինի մասնակցել:

Ֆիլմը կինոարտադրման չէ, այլ ֆալսեպոսական խոսք, որը մեզն է չէլիմ կարող չհնչեցնել հասկալի Յեղատաղանության 100-ամյակին: Այն հայերեն է անգլերեն եւ ռուսերեն ենթագրերով: Ֆիլմը իմֆանսիոյ խորհուրդ է, որի ցարունակությունը լինելու է երկրորդ ֆիլմի մեջ եւ նկարահանվելու է ԱՄՆ-ում:

«Ինչդեռ անցնել»

(Ջիլիզից Ջիլիզ) -15 րոպե
Կարճամետրաժ վավերագրական ֆիլմ Գեղինակներ՝ Մարինե Զոհարյան, Սոնա Զոհարյան

- Ֆիլմը Հայաստանի եւ Վրաստանի սահմանին զենվոր Ջիլիզ գյուղի մասին է: Ասում եմ, թե սահման կա, սակայն չկա ոչ նշան, ոչ մետաղալար, ոչ անցակետ. միայն գետակն է գյուղը բաժանում

Սոնա Զոհարյան
- Սովորում էի Վրաստանի հանրային կալույթի ինստիտուտում եւ որպես ուսանողական աշխատանք ռեդիոհաղորդումներում Ջիլիզ գյուղի եւ սահմանի մասին: Երբ ես ու Մարինեն որոշեցինք ֆիլմ նկարահանել, մտածեցինք, որ դա լավագույն թեման է՝ այս անգամ վավերագրական ֆիլմի տեսքով:

Մարինե Զոհարյան

Մեր ֆիլմն արդեն մասնակցել է մի քանի փառասնների: Մեզ համար շատ ուրախալի էր, որ ֆիլմի համաշխարհային դրեմիերան տեղի ունեցավ Կանադայի «Ռոք Դոկս» վավերագրական ֆիլմերի միջազգային փառասնի ընթացքում եւ արժանացավ ժյուրիի հասուն մրցանակին: Նույն մրցանակին է արժանացել նաեւ Թեթիլիսի «Սինե Դոկ» եւ Հայաստանի «Կին» փառասնում:

Ֆիլմի առաջին հաջողությունը ԱՄՆ դեստանասան եւ ՌԻՄՄ կենտրոնի՝ Երիտասարդ վավերագրողների մրցույթի գլխավոր մրցանակին արժանանալն է, որտեղ ուղեւորություն էր դեպի Նյու Յորք, որտեղ որպես հյուր մասնակցեցինք Նյու Յորքի ֆիլմերի միջազգային փառասնին: Հիմնալի հիշողություններ ունեմ այդ ուղեւորությունից եւ հենց այդ ժամանակ նորազգային դրեցինք մի օր էլ մեր ֆիլմը ցուցադրել նյույորքյան որեւէ փառասնի ժամանակ: Հիմնալի կարծիքներ ենք լսել SR - Socially Relevant Film Festival New York - ի մասին եւ հոգար ենք, որ կարող ենք դա մասնակիցը լինել:

Մեր ֆիլմը ստեղծված է ամեն շտապի եւ ճաշակի հանդիսատեսի համար:

Աննա Բայաթյան.

«Արդեն գիտեմ»-

2015 թվական, 20 րոպե

-Ֆիլմը գեղեցիկ դրեմ է սիրո եւ հավատի մասին: Հերոսը դրեմ է, նա սիրահարված է մի կնոջ, որին տեսել է ցուցադրասառի վրա: Նա մաքրամաքուր հավատով փոստասարի հետ անհասցե ուղեւորանակներ է ուղարկում: Թեեւ նա արժանանում է միջավայրի ծաղիկ, միեւնույն է, նրա անհասցե նամակները զսնում են իրենց հասցեափոխը: Ինձ, որպես ռեժիսորի, հասկալիս հուզում է հոգար բռնությունների թեման արվեստում: Ֆիլմը մերկայացնում է անհասցե եւ հասարակության անհամաձայնությունը, երբ ամբողջը հոգար ճնշում է գործադրում ոչ սովորական ու դրեմիկ անձնավորության վրա, որը չի ասում իրենց չափանիշներով:

Ֆիլմը դիմումային աշխատանք է, որը դաժանաբան է ռեժիսոր Ռոման Բալախանի արվեստանոցում եւ նրա աջակցու-

Նորա Արմանին փառասնին մասնակցելու հրավերի համար:

Ձանի որ իմ ֆիլմերը ավելի շատ **արթնապահ** ժանրում են, կարծում եմ, որ դրանք ավելի հասկանալի կլինեն զգացմունակային հանդիսատեսին, ովքեր այլ իրականության մեջ են զգում կյանքը:

Արեն Մալաֆյան.

«Աղջիկը լուսնի վրա»- Փասագրական ֆիլմ 2015 թվական, 32 րոպե

- Ֆիլմը հաղթահարման մասին է, թե ինչդեռ է ստորությունից, լսողությունից զուրկ երեխան դարձնում թեմի վրա: Պե՛տք էր կինոյի լեզվով ցույց տալ դարալի մերկայացում թեմադրելու գործընթացը, թե ինչից դեմ է սկսել, ինչ դեմ է անել: Նկարահանումները տեղի են 6 ամիս: Օրորտարի հետ երկար ժամանակ ուսումնասիրել ենք երեխաների հոգեբանությունը, նրանց հետ շփվել մոտակից, մեծացել, որպեսզի տեսալսողի առաջ ազատ զգան: Նորասկսել էր ֆիլմի միջոցով ոչ թե խղճահարություն, այլ ավելի հզոր զգացում արթնացնել մարդկանց մեջ, որ մարդիկ մայրն ու երազեն նրանց չափ ուժեղ լինել: Իրականում ովքեր չունեն ոչ մի ֆիզիկական խնդիր, երբեմն կամով ավելի թույլ են, քան նրանք, ովքեր ունեն: Ֆիլմը համոզում է, որ նրանք ավելի ուժեղ են՝ անկախ այն բանից, որ նրանց համար ուժեղ լինելն ավելի դժվար է:

Ֆիլմը առաջին անգամ ժյուրիի հասուն մրցանակ է ստացել Ալմա Աթին: Հաջորդ մրցանակը ստացել է VEB Թիրան փառասնում: Մասնակցել է մի քանի փառասնների, Գարեգին Երկրորդ կաթողիկոսից ֆիլմի համար ստացել ենք հուշանվեր: ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանից նույնպես ստացել եմ երիտասարդական մրցանակ, դարձեալստեղծ մեդալով:

Նյու Յորքի փառասնը ինձ համար հե՛տափրակալն է նրանով, որ այն սոցիալական ուղղվածություն ունի, իմ ֆիլմը տարբեր ցուցադրություններում հիմնականում սոցիալական հնչեղություն ստացավ: Ինձ համար կարեւոր է շփումը մարդկանց հետ, նոր ընկերներ ձեռք բերելը:

Առաջին անգամ եմ լինելու Նյու Յորքում, միաժամանակ առաջին անգամ է իմ ֆիլմը ցուցադրվելու մեր տաղանդավոր հայրենակցուհի Նորա Արմանի փառասնում, ինչի համար անչափ շնորհակալ եմ:

Ֆիլմը նախատեսված է մարդ տեսալի համար, հանդիսատեսը մարդն է, նշանակություն չունի ազգությունը: Բոլոր ազգերի մեջ էլ կան այսպիսի խնդիրներ ունեցող երեխաներ, ովքեր արժանի են ուշադրության, հարգանքի:

Զրույց վարեց ԼԵՆՈՒ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆԷ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՎՆԳՎԱՍ ՎՆԸՆԴՄԵՑ ՀՎԱՐՎՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ՎՈՎՃԻՆԸ

Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարությունը եւ Հայաստանի Ազգային գրադարանը հրատարակել են «Հայաստանի գրադարանները (վիճակագրական վերլուծություն) 2014» գրքուկը:

Այստեղ ի մի են բերված համարադրված գրադարանային համակարգի (թե՛ համարային, թե՛ բուհական) 2014 թվականի աշխատանքային վիճակագրական սվյաները:

Մանրամասնորեն ներկայացված են ղեկավարվող համակարգի 17 բուհական գրադարաններ, որոնց թվում նաեւ հաշտար Արուսյանի անվան հայկական մշակական մանկավարժական համալսարանի գիտական գրադարանը:

Ուսման ընթացքում համալսարանի գիտական գրադարանը հիմնականում անընդմեջ գրադարանային հիմնական ցուցանիշներով բուհական եւ հասարակական գրադարանների համակարգում առաջինն է:

2014 թվականին գրադարանում ունեցել է 21287 ընթերցող, 1.201.627 հաճախում, 3.124.212 տպագիր նյութի (գիրք, ամսագիր, հանդես, թերթ) օժանդակություն: Տարվա միջին ծանրաբեռնվածությամբ յուրաքանչյուր ընթերցող գրադարանից օգտվել է 56 անգամ եւ օգտագործել է 146

տպագիր նյութ: Տարվա ընթացքում գրադարանն իր գրադարանային հարստացրել է 7778 միավոր նոր ուսումնական ձեռնարկներով եւ ամենաժամանակակից հայկական եւ արտասահմանյան գրականությամբ: Բացի թղթային տպագիր նյութերից գրադարանը իր համակարգչային բազայի օգնությամբ հնարավորություն է սվել ընթերցող ուսանողներին, դասախոսներին գրել եւ սեփական հասցեին փոխանցել 950.000 միավոր ռեֆերատ, կուրսային աշխատանք, մագիստրոսական թեզ, թղթատրամադրված 2013 թվականի ցուցանիշը գերազանցում է 870.345-ով):

Մանկավարժական համալսարանի գիտական գրադարանի ցուցանիշները հիմնականում մրցակից երեւանի ղեկավարվող համալսարանի Սարգիս եւ Մարի Իզմիրյանների անվան գիտական գրադարանի ընթերցողների ցուցանիշը գերազանցում են 2,3 անգամ, հաճախումը՝ 6,5 անգամ, տպագրված՝ 2,7 անգամ:

Գրադարանային ցուցանիշներով Մանկավարժականի գիտական գրադարանը առաջինն է նաեւ համարադրված հասարակական գրադարանների համակարգում:

Ընթերցողների թվով 6000-ով գիջում է միայն Ազգային գրադարանին, սակայն 6,5 անգամ գե-

րազանցում է վերջինիս հաճախումների թվով (Ազգային գրադարանի 2014 թ-ի հաճախումներն ընդամենը 263.146 են), 2,1 անգամ տպագրված գրքերի թվով: Հասարակական մյուս գրադարանների՝ ՀՀ Գիտությունների Ազգային ակադեմիայի հիմնարար գիտական գրադարանի, Խնկո Աղոր անվան Ազգային մանկական գրադարանի վիճակագրական սվյաներն ավելի ցածր են:

Մանկավարժական համալսարանի գիտական գրադարանի հաջողությունները մեծավ մասամբ արդյունք են համալսարանի ղեկավարության կողմից գրադարանային տարածքների բարելավմանն ուղղված աշխատանքները (նոր ու ժամանակակից ընթերցարահներով գործարկում ուղղակի ֆակուլտետներում, սեփական ժամանակակից միջոցների համալրում) եւ գրադարանում վերջին տարիներին իրականացվող ու տպագիր նյութի որոնողական միջոցառումները (ամենամյա լավագույն ընթերցող միջոցառում, «Չորեքշաբթի» գրական ակումբի ամենաբարձր աշխատանք եւ նույնպես գրական ժողովածուի հրատարակություն, երկարացված աշխատակազմ, արժանապատիվ օրերին ֆաղափարների ստասարկում):

ՄԱՆՎ ԱՎԱՐՃԱՆՈՒՄՆԵՐ
ՎՊՄՍ գիտական գրադարան

ՆՈՒՆԵ ՍԱՐԳՅԱՆԻ ՄՈՒՆՔՐԸ ԱՆՈՒՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Նունե Սարգսյանը ծնվել է Երեւանում, ավարել ղեկավարված Մանկավարժական ֆակուլտետը: 1991-ին իր ամուսնու՝ Արմենի եւ երկու որդիների՝ Վարդանի եւ Հայկի հետ տեղափոխվել է Մեծ Բրիտանիա եւ հաստատվել Լոնդոնում, որտեղ Լոնդոնի համալսարանի Գոլդսմիթ ֆուլբրայտի մագիստրոսի գիտական աշխատանքով մասնակցություն է ունեցել ղեկավարվող ընթացքում: Մանկական գրականության հայտնի դեմքերից է: Նախքան Անգլիա մեկնելը նրա գրքերը («Հերոսները», «Նշան հափկները», «Թագավորը եւ դրակոնը») ծանոթ են եղել եւ մեծադիմաց գնահատված ոչ միայն Հայաստանում, այլեւ Մոսկվայում եւ Ուկրաինայում:

Ըստ «Արմինյն Միուր-Սիեթթեյթթ» շաբաթաթերթում տպագրված Ասատուր Կյուլեբյանի գրախոսականի, Նունեն վերջերս մուտք է գործել նաեւ անգլիալեզու մանկական գրականության ոլորտները, լույս ընծայելով անգլերեն լեզվով գրված իր առաջին գիրքը: «Կախարդական կոճակները» («The Magic Buttons») կախարդների, վիուկների, Փղը (Մարգարիտ) անունով ազնիվ ու խիզախ աղջկա եւ ընկերագործ, չարամիտ Իզաբել Բեթսոնի մասին է: Վերջինս փորձում է խոչընդոտել կախարդների եւ վիուկների միջազգային համաժողովը նրանցից գողանալով կախարդանքի ուժը: «Կոճակները» եւ դրանցով նաեւ այն կախարդական ուժը, որով հնարավոր կլինի բուժել իր հորը եւ բազմաթիվ այլ վարակված հիվանդներին: Այս հարցին է ղարսասխանում հեփաթթ, որը հազգեցած է բարոյամբ, արդարությամբ եւ ընկերասիրությամբ:

«Բայց գիրքը նաեւ գիտելիքներ է հաղորդում մանուկներին, օգնում ճանաչել շրջապատը աշխարհը եւ ընդլայնում է նրանց մտային ունակությունները: Հեղինակը հրաշալի ճանաչում է երեխաներին եւ ունի ստեղծագործական տաղանդ հաղորդակցվելու նրանց հետ: Ողջունելի է նրա հաղթական մուտքը անգլիալեզու մանկական գրականության աշխարհը», գրում է Ասատուր Կյուլեբյանը, ավելացնելով, որ հետախոսողները կարող են այցելել «www.foyles.co.uk» եւ «www.amazon.co.uk» կայքերը:

Ա - Արդյոք կարծում եք, թե զարմացրել եք Ձեր որոշ հաճախորդներին:

- Թուրք հաճախորդները երեւի հրճվել են (ծիծաղում է): Այնպես է ղարսահել, որ իմ հավաքողների մեջ կան թուրքական մեծահարուստ ընտանիքներ... Սակայն ինձ շատ հուզեց այն փաստը, որ ընդամենը մեկաբարձայն ցուցադրության ընթացքում Շվեյցարիայի հայ համայնքը եկավ դիտելու, նույնիսկ՝ ընտանիքներով (երեխաներով եւ տատիկ-դատիկներով): Նրանք հավաքողներ չէին, քանի որ հայերի մեջ արդի արվեստի խոշոր գնորդները շատ քիչ են, բայց ես այդ ցուցահանդեսը փող աշխատելու համար չէի կազմակերպել: Մարդիկ ինձ շնորհակալություն հայտնեցին իմ ղարսակերպումս մի քիչ Հայաստան վերստեղծած լինելու համար, ինձ, որ հայերեն չգիտեմ, որ Հայաստանը բացահայտել եմ միայն 55 տարեկանում, եւ որ որքան ինձ հայտնի է, չունեմ որեւէ արձան եւ գերդաստան:

Դուք մասնակցում եք Շվեյցարիայի հայ համայնքի կյանքին:

- Անուշահ: Գործում եմ կարողություններիս համեմատ: ՀԲԸՄ Շվեյցարիայի մասնաճյուղի կամ Շվեյցարիայի միության բարեգործական ճակատներին ժամանակ եւ արվեստի գործեր եմ նվիրում իրային վիճակախաղերի եւ աճուրդների համար: - Ինչ կարող եք ասել Ձեր հայկական ընտանիքի մասին: - Տավրոս, գրեթե ոչինչ: Մոռա ինքնակալ լինելու ղարսառնով ես հայ եմ հորս կողմից, ում ծնողները հայեր էին. ղարսառն Շաբանյան էր, իսկ տատիկս օրիորդական ազգանունը Չիլիմ-գիրյան է: Ինչպես արդեն ասել

ՖՐԱՆՍՈՒԿԱ ՇԱԲԱՆՅԱՆ...

եմ, նրանք ղարսահայեր էին, բնիկ բարոնացիներ: Նրանք կարողիկեր էին, իրար հետ խոսում էին ղարսերեն, տղաներն էին ղարսական սր Ձարսիկը: Իրականում դա բավական ղարսացած, ավելի շուտ բազմամշակույթ ընտանիք էր, այնպես որ մինչեւ տասնվեց տարեկանս հայ ղարսի եւ մինչեւ ֆան արվեստի հայ տատիկս ունեցալ ինձ շատ բան չսվեց հայկականության առումով: Նրանք եղբայրներիս եւ ինձ ոչինչ չեն ղարսել ընտանեկան արձանների կամ գերդաստանի մասին: Ըստ այդմ ես միայն ղարսանի հասակում բացահայտեցի, որ գեղանկարիչ Արսեն Շաբանյանը (1864-1949) եղել է նախադարձը, որ նրա որդին նույնպես գեղանկարիչ էր եւ ստորագրում էր Հերան-Շաբան (1888-1939): Բայց մեմ ունեիմ մի տարեց ազգական, դարձյալ բարոնացի Վանի դ Աթաբեկյանը, որն իսկական բանասաց էր: Այդ նա է ընտանեկան սազան ղարսել եղբայրներիս եւ ինձ:

Ուրեմն երբ եւ ինչպե՞ս գիտացեցիք, որ հայ եք:

- Այն ժամանակ, երբ մեր բնակավայր Նըյի-սյուր-Սենի «Սոսեյ» տարական դրոցի (école de la Saussaye) բակում դասադիջողին ինձ «կեղոս հայկական հրետ» անվանեցին, ինչը ներսումս մտածեմ է սվել: Բայց հարցադրումը ի հայտ եկավ ավելի ուշ՝ ղարսանի հասակում: - Roots ցուցահանդեսում ներկայացված հայաստանցի երեք գեղանկարիչներից երկուսը (Նեոսյուրեալիսներ Տարոն Մուրադյան եւ Վահրամ Դավթյան) Ձեր ղարսերարահում ներկա եմ արդեն մի քանի տարի: Ինչպե՞ս հանդիմեցիք նրանց: - Տարոն Մուրադյանը եւ Վահրամ Դավթյանը վաղուց իրենց գործերը ցուցադրում են Հայաստանից դուրս գտնվող ղարսերարահներում, առաջինը՝ Փարիզում, երկրորդը՝ Բեյրութում: Քանի որ սովոր եմ այցելել ղարսերարահներ, գիտեմ նրանց գոյության մասին: Ի դեմք, նրանք մասնակցել են հայ նկարիչների գործերի ցուցադրությանը, որը ես 2005-ին ժամանում իմ ղարսերարահում կազմակերպել էի Շվեյցարիայում Հայաստանի այն ժամանակվա դեպտանի սիկնոջ՝ Իրինա Մնացականյանի աջակցությամբ: Այդ առիթով ցուցադրված բոլոր հայ նկարիչներից ես ղարսեցի հիշյալ երկուսի գործերը, քանի որ նրանց ոճը համադաստատանում է իմ գեղարվեստական ուղղվածությանը: Ըստ իս, Վահրամ Դավթյանը եւ Տարոն Մուրադյանը հայաստանցի առավել ավարտուն, առավել ուժեղ գեղանկարիչներն են, որոնք միջազգայնորեն ճանաչված են: Այսօր նրանց գործերը վաճառվում են ողջ աշխարհում: - Տիրապետե՞ք ձեր ղարսացի ղարսացի (հայտնի է ղարսացի) մասնակցում եր Roots ցուցահանդեսին: Արդյոք դա մասնավոր դեմք էր, թե՞ տեղականներն համագործակցելու եք: - Մեմ արդեն համագործակցում եմ. ես 2015 թվականի նոյեմբերից նրան ներկայացնում եմ եվրոպայում: - Վերջին հաշվով Դուք քանի՞ հայ արվեստագետի եք ներկայացնում: - ղարսերարահ կատարած այցելությունների ընթացքում բացահայտել եմ հավանել եմ Փարիզում աղորդ եւ աշխատող Նիմա Խեմչյանի խեցե գործերը, նախադեմ չիմանալով, որ նա հայուհի է եւ ծնվել է Հայաստանում: Ես նրան ներկայացնում եմ 2015 թ. դեկտեմբերից: Այսօր իսկ ես այժմ ներկայացնում եմ Հայաստանում ծնված չորս, իսկ ընդհանուր առմամբ հինգ հայ արվեստագետի, քանի որ ցանկում ղարսեմ է ընդգրկել նաեւ 35-ամյա ֆրանսիացի Կառլ Լազարի, որը հոր կողմից հայ է, եւ որի կերտած մեկ դրվարանց թղ-

թարանի ֆանդակները իրեն համաշխարհային հռչակ բերեցին 2009-ին: Ես նրան անվանի դարձնողներից մեկն էի:

Ըստ երեւոյթին հայ արվեստագետները եւ արվեստի հայկական դրոցը տուժում են միջազգային ճանաչման ղարսակից: Ինչ ղարսեմ է արվի նրանց հանրահայտ դարձնելու համար:

- Այստեղ գտնում եմ հայերի ընդհանրական խառնվածքը, այն է՝ առավելագույնի հասցնել համեստությունը: Հարկ է իմանալ, որ իրականում հայ գեղանկարիչները բավական լավ ներկայացված են աշխարհի տարբեր վայրերում գտնվող բարձրաճակատ ղարսերարահների միջոցով, ինչպես Երեւանում, այնպես էլ Բեյրութում (մասնավորապես «Նոյյան տաղան» ղարսերարահը ներկայացնում է միայն հայ արվեստագետների) եւ Միացյալ Նահանգներում (գլխավորապես Կալիֆոռնիայում): Այնպես որ այսօր հայ արվեստագետների գործերը ամենուրեք վաճառվում են համայնքի ներքին ցանցերի միջոցով, բայց անաղմուկ կերպով: Ավելի հեռուն գնալու համար հարկ կլինի Հայաստանի մշակույթի նախարարության եւ արտոճարարության ներգրավումը, որմեսգի կազմակերպվեն արվեստի խոշոր ցուցադրություններ, ինչ-որ ղարսերարահում բան: Հասկանում եմ, որ ներկայումս Հայաստանում ունի ուրիշ հոգսեր, ուրիշ գերակայություններ, բայց կարծում եմ՝ չարժե մոռանալ այդ հարցը: Ծիծե կլինի, եթե հայկական արվեստը ղարսույ կատարեք ղարսարաններում:

Nouvelles d Arménie Magazine, février 2016
Ֆրանս. քարգլ. Պ.Ք.